

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
האגף לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

'שיר של יום' בנושא מנהיגות

נושא שנתי תשפ"ג
2022-2023

מהות הפיתוח

תוכנית 'שיר של יום'

תוכנית 'שיר של יום' מאפשרת לפתוח ו/או לסגור את יום הלימודים באווירה נעימה באמצעות שירה ושיח/פעילות בנושאים רגשיים-חברתיים, עד 15 דקות מדי יום.

מטרות התוכנית:

- לקדם מיומנויות של הקשבה ושיח המסייעות לילדים לנסח רגשות, מחשבות, מצוקות.
 - לתרום לחיזוק הקשרים בין הצוות החינוכי לתלמידים ובין התלמידים לחבריהם, ובכך לקדם אקלים חינוכי מיטבי.
 - להקנות ערכים, מורשת והיכרות עם עשרות שירים בשנה ממיטב הרפרטואר הישראלי.
- * הפעילויות מנוסחות בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד, והן מופנות לתלמידות ולתלמידים באופן שווה

תוכן המצאת וקישורים:

- מהות הפיתוח
- 'שיר של יום' במיקוד הנושא השנתי המרכז – מנהיגות
- כיוון אחר, מילים ולחן: אודי דויד (שקפים 5-11)
- ברוש לבדו, מילים: אהוד מנור; לחן: אריאל זילבר (שקפים 12-18)
- בגלל הרוח, מילים: מיכה שטרית; לחן: לאה שבת (שקפים 19-28)
- מי האיש, מילים: מתוך תהילים; לחן: ברוך חייט (שקפים 29-36)
- שווים, מילים ולחן: עילי בוטנר (שקפים 37-45)
- שירו של שפשא, מילים: יאיר ניצני; לחן: מאיר בנאי (שקפים 46-53)
- אני ואתה, מילים: אריק איינשטיין; לחן: מיקי גבריאלוב (שקפים 54-61)
- כולנו זקוקים לחסד, מילים: נתן זך; לחן: אילן וירצברג (שקפים 62-69)
- אנשים טובים, מילים ולחן: נעמי שמר (שקפים 70-78)
- שיר בבוקר בבוקר, מילים: אמיר גלבוע; לחן: גידי קורן ושלמה ארצי (שקפים 79-92)
- תודות (שקף 93)

שיר fe יומ' במיקוד הנושא השנתי המרכזי - מנהיגות

לצוותי החינוך,

לרשותכם ערכת 'שיר של יום' - בדגש על מנהיגות. הערכה כוללת עשרה מערכים בחיבור לעשרה שירים במיקוד הנושא השנתי. בכל מערך מספר מרכיבים: מילות השיר, על אודות השיר בחיבור לנושא המנהיגות, הצעות לשיח/פעילות בתחום הרגשי-חברתי לשכבות א'-ב' ו-ג'-ו' (בחלק מהשירים ניתנו הצעות המתאימות לכל שכבות הגיל) וסיכום.

נושא המנהיגות יבוא לידי ביטוי בהיבטים שונים: מנהיגות אישית, קבוצתית, מנהיגות חברתית, פוליטית וכד'. חשוב לשוחח על היבטים אלה גם בשיעורי מפתח הל"ב ובתחומי הדעת (תרבות יהודית ישראלית, מוסיקה וכו'). במערכים אלה עומדות לרשותכם מגוון פרקטיקות ליישום בכיתה בנושא **מנהיגות**. ניתן להשתמש בהן כהפוגה בין השיעורים, במהלכם, בתחילת שיעור או בסיומו, בהפסקה, ועל פי שיקול דעתכם. (דוגמאות לפרקטיקות: שאילת שאלות, יצירה, כתיבה אישית, משחק, דיון, משימות כיתתיות ועוד.)
נשמח שתשתפו אותנו בתוצרי השיח וההתנסות.

קישור לשיר - כיוון אחר

כיוון אחר מילים ולחן אודי דויד

אז בוא נביט אל השמיים
ונבקש ביחד את התשובה
אחרי הכל אנחנו שניים
מייחלים לטוב, רוצים תקווה
מהעולם שלי מהעולם שלך
נניף את דגל האהבה

אז בוא נביט אל השמיים
ונבקש ביחד את התשובה
מהעולם שלי מהעולם שלך
נניף את דגל האהבה

כשהגל ישטוף את כל הפחד
אז נישאר זכים ונקיים מכל דעה קדומה
אחרי הכל זו הספינה שלנו יחד
אז בוא נוביל אותה אל דרך נכונה

רוחות נושבות על הספינה שלנו ככה
אחד מושך לכאן, אחר לשם, חותרים בלי מטרה
בוא נכוון את זה נכון, נמשיך ביחד
אחרי הכל, עוד מעט כבר יבשה

מכל מקום אפשר לראות כאן את האופק
אך כל אחד רואה כיוון אחר של התמונה
השוני לא יטריד את כל היופי
אם לא נשכח, אחי, להקשיב לנשמה

צף אודות השיר

- השיר 'כיוון אחר' עוסק בפוטנציאל הגישור והחיבור בין אנשים בעלי השקפות עולם מנוגדות. באמצעות רצון טוב, שחרור מדעות קדומות ומן הפחד מהאחר, ניתן לחיות יחד ולגשר על הפערים בחברה והפילוג בעם.
- בשיר משתפים פעולה אודי דויד, זמר ומוזיקאי ישראלי, שעיקר יצירתו בסוגת המוזיקה היהודית, ושלומי שבת, אמן ישראלי ותיק ומוערך מתחום הזמר המזרחי והרוק הישראלי. המילים והלחן נכתבו ע"י דויד, והביצוע משותף.
- הדימוי של ספינה המפליגה בים סוער, עלולה לטבוע אם אנשי הצוות לא ישתפו פעולה, ולכן עליהם לגלות **מנהיגות** ולנווט אותה יחד לעבר מטרה משותפת. דימוי זה מרמז על הצורך ב**מנהיגות** חברתית במדינת ישראל. ספינת העם או המדינה תוכל להמשיך בדרכה בתנאי שכל השותפים הנוסעים יפעלו יחד בסולידריות וב**מנהיגות חברתית**.

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופעילות לשיח 'כיוון אחרי' פעילות פתיחה לכל השכבות

הזמינו את התלמידים לעצום את העיניים ולדמיין את הכיתה כספינה המפליגה בים, כשלפתע פורצת סופה עזה. הספינה עלולה לטבוע. משני צידי האופק נראית יבשה, אבל לא ניתן לקבוע בוודאות לאיזה כיוון כדאי לנווט את הספינה. שאלו:

מה מרגישים אנשים בתוך ספינה בסכנת טביעה?

מה לדעתכם צריך לעשות כדי להציל את הספינה ויושביה?

כתבו את תשובות התלמידים על הלוח. שקפו לתלמידים את מגוון ההצעות והדגישו את ההצעות הסותרות ואת הבעייתיות הנובעת מכך. עודדו את הכיתה להגיע לשיח פתוח המאפשר מגוון דעות מחשבות ורגשות, על מנת להמחיש את ההסכמה וחוסר ההסכמה.

מתוך התשובות בחרו יחד את האפשרויות המצביעות על הפתרונות היעילים ביותר - 'להצלת הספינה'. השיח יתמקד בדגש על העצמה של תשובות התלמידים ובבחירה משותפת של היגדים המדגימים את חשיבות שיתופי הפעולה, האמון, הגעה לפשרה, **כוחה של מנהיגות אישית וחברתית**. שיח זה יקדם את יכולתה של הקבוצה לחוש בכוח המנהיגות החיובית שבה.

הצעות לשיתוף ראשי-חברתי ופעילות לשיתוף כיוון אחרי לכיתות א'-ה'

**"רוחות נושבות על הספינה שלנו ככה, אחד מושך לכאן, אחר לשם, חותרים בלי מטרה.
בוא נכוון את זה נכון, נמשיך ביחד, אחרי הכול, עוד מעט כבר יבשה."**

ב"ספינת הכיתה שלנו" ילדים רבים, דומים ושונים...

בקשו מהתלמידים לשתף: מה אתם אוהבים בספינת הכיתה ומה מאתגר/קשה בה? מדוע כדאי ונחמד ללמוד בכיתה אחת עם ילדים הדומים לכם בתחביבים ובהתנהגויות, ומתי זה יוצר אתגר וקושי?

**"אחד מושך לכאן, אחר לשם" - ספרו על מקרה שבו הרגשתם שאין הסכמה או יכולת להחליט יחד בכיתה או בקבוצה.
כיצד מרגיש מי שדעתו או רצונו לא מתקבל בכיתה/קבוצה? האם קיימת הנהגה בכיתה?**

"עוד מעט כבר יבשה" - ספרו על מקרה שבו קיוויתם להגיע כבר ל"חוף מבטחים" ... לסיים תהליך/מסע, להרגיש בטוחים, רגועים.

ציירו את ספינת הכיתה אותה שאתם מנהיגים. את מי תעלו על הספינה? לאן היא שטה? מיהם המורים/ המבוגרים המצטרפים למסע?
אילו תפקידים ותנאים נדרשים בכדי לצאת למסע? אילו תפקידים לוקח כל שותף? איזה תפקיד הייתם רוצים אתם עבדכם?

הצעות לפיו כראי-חברתי ופאזיות לפיו כיוון אחרי לכיתות ג' ו'

"מכל מקום אפשר לראות כאן את האופק, אך כל אחד רואה כיוון אחר של התמונה.

השוני לא יטריד את כל היופי, אם לא נשכח, אחי, להקשיב לנשמה."

'כל אחד רואה כיוון אחר של התמונה' - מה דעתכם על משפט זה? תארו מצב שבו כל אחד רואה אחרת את הדברים.

מתי מצב מקשה ומתי מצב מקדם וחיובי דווקא? במה אתם שונים מחבריכם? במה אתם דומים להם?

השלימו את המשפט: פעם חבר/ה שלי ואני לא הצלחנו להגיע להסכמה/להחליט ביחד על משהו ו...

"כשהגל ישטוף את כל הפחד, אז נישאר זכים ונקיים מכל דעה קדומה.

אחרי הכול זו הספינה שלנו יחד, אז בוא נוביל אותה אל דרך נכונה."

ספרו על מקרה שבו חשבתם משהו על מישהו, וגיליתם כי טעיתם. מה הבנתם על אותו ילד/אדם?

כיצד הרגשתם כשטעיתם לגביו?

כיצד הגל ישטוף את הפחד? האם כשאנחנו ביחד קל לנו יותר 'לשטוף את הפחד'? (להתמודד)

הצעות לפיו רגעי-הרגע ופגישות פגישות 'כיוון אחרי' פגישות אלו - האם

"אחרי הכול זו הספינה שלנו יחד, אז בוא נוביל אותה אל הדרך הנכונה."

מהי לדעתכם הדרך הנכונה שהספינה צריכה להגיע אליה? האם קיימת הנהגה לדרך? תנו דוגמה מחיי היומיום של כיתתכם. שתפו במקרה שבו אתם הייתם אלו שהובילו. אלו תחושות ומחשבות מלוות תחושת הובלה/הנהגה? שתפו במקרה שבו אתם הייתם מובלים. אלו תחושות ומחשבות מלווה תחושה בה אתם מובלים?

"אז בוא נביט אל השמיים ונבקש ביחד את התשובה. אחרי הכול אנחנו שניים, מייחלים לטוב, רוצים תקווה. מהעולם שלי, מהעולם שלך, נניף את דגל האהבה."

'אחרי הכול אנחנו שניים' - מהם היתרונות ומהם החסרונות, לדעתכם, במציאת פתרון בשניים/יחד עם חבר? שתפו במקרה שימחיש את דעתכם.

מהו דגל האהבה לדעתכם? מה תרצו לכתוב עליו, לחרוט בו? מי מניף את הדגל? הכינו דגל אהבה קבוצתי. החליטו יחד מה תרצו לכתוב על הדגל, מה תרצו לצייר עליו, באילו צבעים תרצו לעצב את דגלכם, למי או למען מה הייתם מגישים/מקדישים דגל זה?

לסיכום: שאלו את התלמידים - מדוע לדעתכם שמו של השיר הינו "כיוון אחר"? מהו הכיוון האחר שמתכוונים אליו בשיר? ומה בינו ובין תחושת הנהגה/מנהיגות?

סיכום

השיר מזמן שיח רגשי-חברתי על אודות ערכים המאפשרים חיים משותפים למרות חילוקי דעות והשקפות עולם מנוגדות, תוך פיתוח הקשבה פעילה, גילוי אמפתיה, היכרות עם מחשבות ורגשות שהוצפו במהלך השיח והפעילות.

בנוסף, ישנה התבוננות משותפת על אודות חיי היומיום של התלמידים, ועל חוויותיהם בעקבות הוויתורים הנדרשים מהם (על מה אתם מוכנים לוותר למען חיים משותפים) תוך כדי העצמת הייחודיות של כל פרט וקבוצה בתוך הפסיפס הישראלי, ובכך נבנית **מנהיגות חברתית**.

קישור לשיר - ברוש

ברוש מילים: אהוד מנור, לחן: אריאל זילבר

ואני כמו תינוק
שנשבר ולא יכול מול פני השמש.
בחמסין, בקרה
אל מול פני הסערה.
הנה ברוש, לבדו...

הנה ברוש, לבדו
מול אש ומים.
הנה ברוש, לבדו
עד השמיים.
ברוש, לבדו איתן.
לו רק ניתן ואלמד
את דרכו של עץ אחד.

ואני ראיתי ברוש
שניצב בתוך שדה מול פני השמש
בחמסין, בקרה
אל מול פני הסערה.
על צידו נטה הברוש
לא נשבר את צמרתו הרכין עד עשב.
והנה, מול הים
קם הברוש ירוק ורם.

עצ אודות השיר

השיר 'ברוש' מאפשר שיח פנימי בהשראת התבוננות באובייקט חיצוני. הדובר מצוי בתהליך של בירור זהות ושואף למצוא את הדרך הנכונה ללכת בה, וזאת מתוך התבוננות בזהות אחרת, בדרכו ובכוחו של מישהו אחר. את הברוש אנו רואים בשכונה, בחצר בית הספר, תוחם דרכים וחלקות חקלאיות ומוכר גם בבתי קברות ובאתרי הנצחה. אבל מי מאיתנו עוצר להתבונן בעץ כלשהו לקבל ממנו השראה לחיים, למשל בשעת משבר? מי רואה בברוש לבדו מנהיג? מי רואה בו את דרכו?

הגיבור של השיר יכול להיות אדם שהוא "בראש אחר". מישהו שהוא לא אני, אך הוא מופת עבורי. ברוש יכול להתפרש כאדם או כעם שנאבק לבדו, מול כוחות המאיימים על זהותו, על קיומו; הוא יחיד מול רבים, מול רוחות הזמן, לפעמים הוא מושפע מהם ומשתנה, אבל לבסוף עומד **במנהיגות** באתגר, שומר על זהותו, משתקם ומתחדש.

העלו בפני התלמידים את השאלה: האם אצליח ללמוד מהתבוננות באחר משהו חשוב עבורי? עצם השאיפה לכך היא התחלת הדרך להתגברות-התבגרות - **מנהיגות**.

הצעות לפיוח ראשי-חברתי ופצילות לפיו 'ברוש' פצילות פתיחה לפכ השכבות

'ואני ראיתי ברוש'

בקשו מהתלמידים לדמיין לרגע את הברוש העומד לבדו..

(ניתן להקרין שקף ובוא תוצג תמונה של ברוש)

שאלו:

מה המחשבה שעולה בראשי כשאני מדמיין ברוש?

מה מייחד את הברוש מעצים אחרים?

האם מראהו של הברוש יכול ללמד משהו על אופיו, מהותו ומנהיגותו?

לו היה ניתן לדבר עם הברוש, מה הייתם אומרים/שואלים/מספרים לו?

הצאות לפי רגעי-הרגע ופאזות לפי רגעי לכיות א-ג'

"לו רק ניתן ואלמד מדרכו של עץ אחד"

חלקו לתלמידים פלסטלינה ושמיניות בריסטול והנחו אותם ליצור מהפלסטלינה את הברוש שהם רואים בדמיונם.

העתיקו ללוח את רשימת התכונות הבאות (אומץ, התמודדות, שמירת זהות, גמישות, חוזק, בדידות, רוחניות, עמידה במצבים קשים, יציבות, יושר, עקשנות, חוסן, נחישות, יצירתיות, זקיפות קומה, שאפתנות, עוצמה, חוכמה).
הסבירו ובדקו שהתכונות מוכרות להם ושאלו האם ישנן תכונות נוספות שניתן להוסיף לדעתם.

בקשו מהתלמידים

לבחון את עץ הברוש שיצרו ולכתוב סביבו את כל התכונות המתאימות למנהיג בצבע אחד. לאחר מכן בקשו מהם לצבוע בצבע אחר מהן התכונות של הברוש שהם ירצו לאמץ לעצמם. עודד אותם לשתף אותן עם כולם.

הנחו אותם לבחור תכונה של הברוש שהם מזדהים איתה ומזהים אותה בעצמם ושאלו אותם האם תכונה זו יכולה לסייע להם להיות מנהיגים בתחומים שונים לבחירתם.

הצעות לפיוח ראשי-חברתי ופאזיות לפי 'ברוש' לכיתות ט' ו'

"הנה ברוש, לבדו מול אש ומים.

הנה ברוש, לבדו עד השמיים.

ברוש, לבדו איתן.

לו רק ניתן ואלמד את דרכו של עץ אחד."

ההתבוננות על הברוש מאפשרת לנו להתבונן מחדש על עצמנו.

קיימו דיון בכיתה ובו בקשו מהתלמידים לשתף על פי רצונם בדברים שכתבו במענה לשאלות:

- אילו מחשבות ורגשות עולים בכם כשאתם קוראים בית זה?
- מה קורה לנו כשאנחנו בתחושה שאנחנו עומדים מול אש ומים? (מצב לא נעים, מורכבות, לחץ, כאב פיזי או נפשי)
- כיצד אנו מרגישים כאשר אנו מתמודדים לבד? ממי נוכל לבקש סיוע, עזרה? למי נפנה? מתי ובאילו מצבים אנחנו מעדיפים להתמודד לבד?
- מה למדתם "מדרכו של עץ אחד"? מה למדתם חדש על עצמכם? מה אתם לוקחים עימכם משיר זה?

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופצילות לשיח 'ברוש' לכיתות א'-ו' המשק

משחק מדבקות:

הכינו מראש מדבקות וטושים צבעוניים עבים.

- בקשו מכל תלמיד לכתוב על מדבקה תכונה/אפיון/מידה טובה שלמד מהברוש והיא משמעותית וחשובה בעיניו אצל מנהיג. (לדוגמא: למדתי מהברוש נחישות, כנות, גמישות, חוזק, עמידה במצבים קשים, יציבות, יצירתיות, שאפתנות וכו'). הנחו את התלמידים להדביק את המדבקה על דש החולצה.
- בקשו מהתלמידים להסתובב בכיתה לצלילי השיר. בהפסקת המנגינה יבחר כל תלמיד בן/בת-זוג ויקיימו עימם שיחה על התכונה שבחרו וכתבו על המדבקה. הנחו את התלמידים לשאול זה את זה מדוע בחרו בתכונה זו כחשובה למנהיג? באילו מצבים תכונה זו מסייעת למנהיג? מה מתאפשר כאשר התכונה זו מתקיימת במנהיג? ומתי כל אחד מהם מרגיש באופן אישי שהוא עושה/לא עושה שימוש בתכונה שבה בחר.
- לסיכום - קיימו דיון בכיתה על חוכמת הלמידה מהטבע הסובב אותנו ומה כל אחד מהתלמידים למד מהברוש על אודות מנהיגות ועל עצמם כבעלי תכונה אחת המאפיינת מנהיגות.

סיכום

נחשפנו ושוחחנו על "דרכו של עץ אחד" כמטפורה לאתגר אנושי ועל הקשר בין התמודדות במצבי לחץ ומשבר לתכונות אופי המאפיינות אותנו והעשויות לסייע לתחושת **מנהיגות**.

למדנו להכיר ולשתף בתכונות שלנו, להקשיב למחשבות ולרגשות של חברינו לכיתה תוך הכרה בדרך הייחודית והאישית של כל אחת ואחד מאיתנו, וכן לקבל השראה לחיים שבהם תכונות נדרשות להתמודדות במצבים שונים.

קישור לשיר - בגלל הרוח

את שיש לי להגיד,
אני עוד אצרח
אפילו בירח ישמעו
מי שיגיד: "לא כך"
אותו לא אשכח
יבוא היום אוכיח צדקתי.

אני את והאל שלצידי...

בגלל הרוח מילים: מיכה שטרית, לחן: לאה שבת

אני את והאל שלצידי
עוד ננצח
לא בגלל הכח
רק בגלל הרוח
הנושבת בגבי.

רק בגלל הרוח
בתוכי, במוחי, בנשמתי
רק בגלל הרוח
בתוכי, בדמי, בנשמתי.

יהיה מה שיהיה
אני עוד אשנה
אני אגשים את חלומי
נושאי בשורה רעה
מכות או עוד גזירה
לא ישנו את מהותי.

על אודות השיר

השיר 'בגלל הרוח' מזמן שיח על אודות רוח האדם. הרוח והאמונה בצדקת הדרך המפעמת באדם, הגורמת לו לבטוח בכוחותיו, לגרום לשינוי ולהגשים חלומות. בשיר יש העצמה לכוחה של הרוח האנושית לשנות ולהשפיע, בדיוק על האדם היחיד, בעוצמה המפעמת בו לפעול באמצעות מילים, דיבור ו**מנהיגות** ולא בבחירת כוח הזרוע.

הצעות לפיו רגשי-חברתי ופציפיות לפי 'האלף הרוח' פציפיות פתיחה לכל השכבות

"אני עוד אשנה, אני אגשים את חלומי"

המורה תבקש מהתלמידים: חשבו על חלום שהגשמתם ותרצו לשתף את חברי הכיתה. כתבו אותו על פתק והכניסו לתיבה (שהוכנה מראש). בכיתות היסוד ניתן לבקש מהתלמידים לצייר את החלום שהגשימו.

בסיום איסוף הפתקים המורה תוציא פתק כתוב או ציור ותשאל את תלמידי הכיתה:

- מי לדעתכם הגשים את החלום?
- מה לדעתכם נדרש בכדי להגשים חלום שכזה?
- במי לדעתכם נעזר החולם?

התלמידים הנבחרים יענו לשלוש השאלות הללו וישתפו בחלום האישי ובהגשמתו.

לסיכום המורה תקיים דיון סביב השאלות:

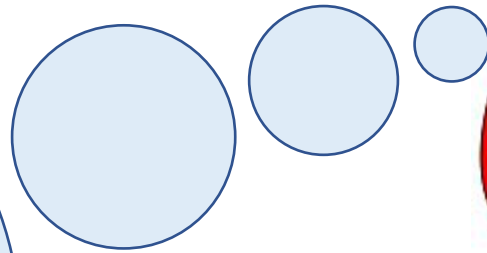
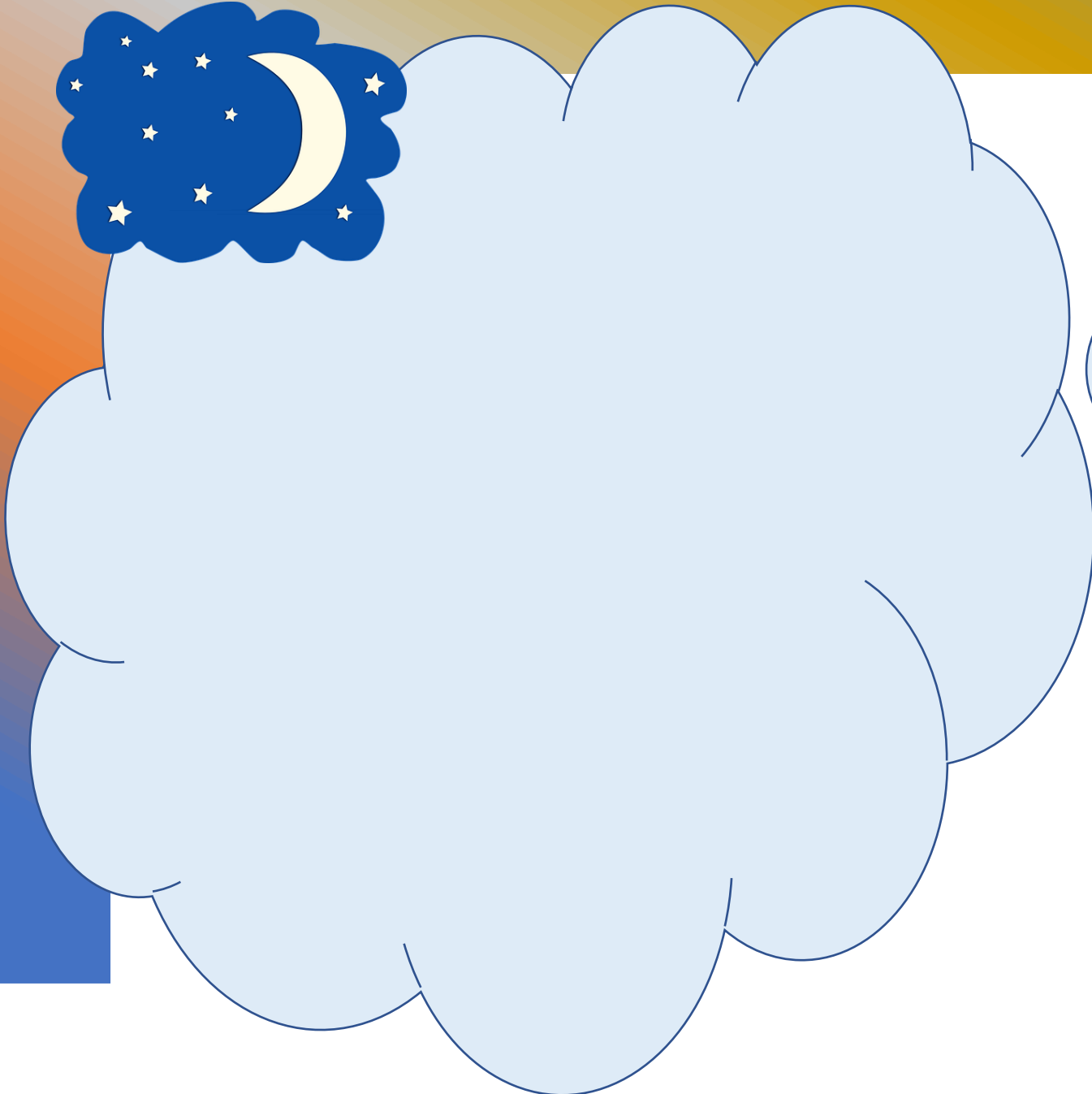
- מה גורם לאדם לחלום על שינוי?
- ממה נובע הצורך האישי לחולל שינוי?
- במה צריך האדם להאמין כדי לצאת לדרך שבה הוא יחולל שינוי ויגשים את חלומו? (אמונה בכוחותיו, אמונה בחלום, אמונה בכוחו להיעזר, אמונה בשותפים לדרך וכד').

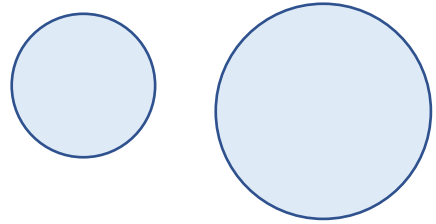

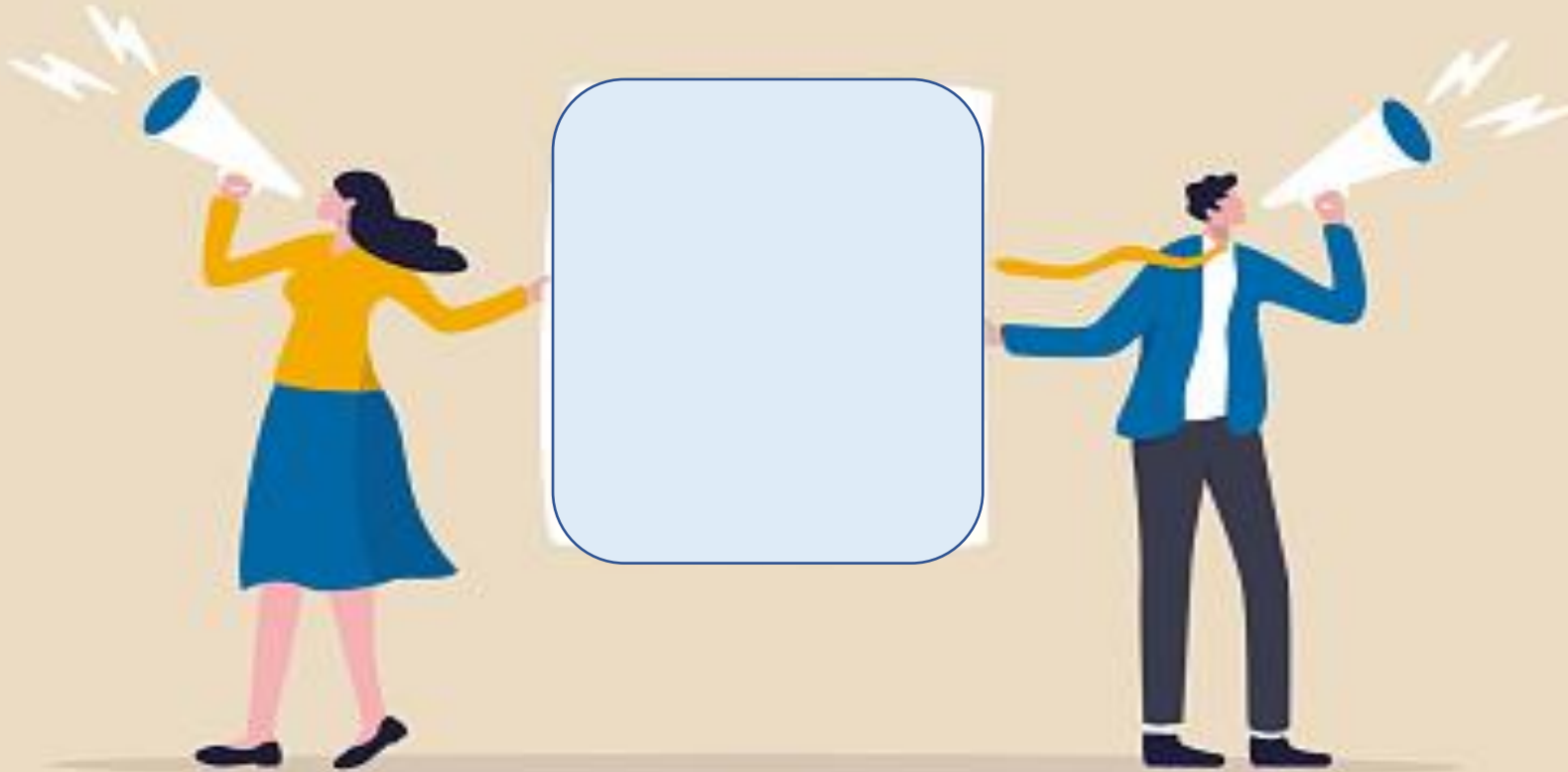
הצעות לפיו רגשי-חברתי ופציפיות לפי יבאלף הרוח' לכיתות א'-ב'

"את שיש לי להגיד, אני עוד אצרח, אפילו בירח ישמעו"

- למה לצרוח? באילו מצבים אנחנו מרגישים שבא לנו לצרוח, עד שבירח ישמעו אותנו?
- "אפילו בירח ישמעו"- בקשו מהתלמידים לתת דוגמאות לדברים שכדאי שישמעו אותם "עד הירח".
- בדרך כלל כשיש לי מה לומר אני אומר ל...
- אני הכי אוהב לשתף את... כי....
- מה אנו מוכנים לעשות כדי לשכנע בצדקת דרכנו?
- אילו דרכים עומדות בפנינו כדי לחולל את השינוי שעליו אנו חולמים?
- האם ישנן דרכים טובות ופחות טובות להשמיע את דעתנו?
- הדפיסו את הדפים הבאים לבנות, לבנים ולקבוצה, ובקשו מהתלמידים לצייר את מה שהיו רוצים לצעוק עד הירח.

הצעות לשיח חכמי ופאזיות לשיח "האלף הרוח" לכיתות ט' ו'

"לא בגלל הכוח רק בגלל הרוח הנושבת בגבי רק בגלל הרוח, בתוכי, במוחי בנשמתי"

המורה תקיים שיח רגשי עם התלמידים:

- מהי רוח האדם?
- היכן נמצאת רוח האדם, לדעתכם?
- מהו כוחה?
- האם רוח יכולה להיות בתוכי? במוחי? בנשמתי? מתי חשתם כך?
- מהי הרוח המפעמת בכם?
- על מה לא תוותרו ולא תשתקו?
- איזה כוח יש ברוח האנושית? האם לרוח האדם כישורי מנהיגות?
- האם הרגשתם פעם שהרוח שלכם מנהיגה דרך? תהליך?
- איך מרגיש מנהיג שמצליח לסחוף אחריו ברוחו?
- שתפו במנהיג שמהווה השראה* עליכם ברוחו. (ניתן גם לדבר על השפעה רוחנית)

*השראה: פעולה שבמסגרתה חווה ההשראה מקבל קלט כלשהו, ובעזרתו הוא מצליח לבצע פעולה הנובעת ממצב של תודעה גבוהה יותר.

הצעות לפיו רגעי-חברתי ופצילות לפי יבאלף הרוח' לכיתות א'-ו' המשק

משחק משימה ודיון קבוצתי

מטרה: חשיבה על תחומים שבהם תלמידי הכיתה היו רוצים לחולל שינויים ולגלות מנהיגות כיתתית בבנייה משותפת של הדרך להגשמת החלום המשותף.

הנחו את התלמידים לעמוד במעגל גדול ולמסור כדור מאחד לשני. המחזיק בכדור אומר בקול את התחום שהיה רוצה לשנות ולאחר מכן זורק את הכדור לחברו. החבר מכריז גם הוא על התחום החשוב בעיניו וכן הלאה עד שהכדור עובר בין כולם. רשמו על הלוח את התחומים שהתלמידים רוצים לחולל בהם שינוי. הצביעו על חמשת התחומים ה"בוערים" ביותר. חלקו את התלמידים לחמש קבוצות לפי התחומים שנבחרו.

חברו משחק "סולמות וחבלים" ובו תארו את הדרך על היכולות (האישיות והקבוצתיות), ההישגים והקשיים שאתם צופים עד להגשמת החלום.

שתפו בתהליך ובתוצר את מליאת הכיתה ושאלו את התלמידים בדיון המסכם :

- כיצד הרגישו במהלך המשחק? איך הרגישו בקבוצת העבודה? איך הרגיש מי שהרעיון שלו התקבל ומי שהרעיון שלו לא נבחר להגשמת חלום כיתתי? איזו מנהיגות חוו בתהליך? האם היה מנהיג אחד? קבוצה? הכיתה כולה? מה ניתן ללמוד מהמהלך בהקשר למנהיגות?

סיכום

רוח האדם אינה ניתנת למדידה, לאפיון או להגדרה, אלא זו הרוח המאפשרת לאדם להתעלות מעל אתגרים וקשיים, 'לצאת מעצמו' לטובת האחר, ליצור, לפתח, ולהמציא מתוך חידוד המחשבה וכוח יצירתי אנושי - מנהיגות.

רוח האדם במידה רבה מניעה את העולם האנושי קדימה, וככזו ניתן ללמוד על אודותיה ולקיים שיח בנושא **מנהיגות**.

עסקנו ברוח האנושית והמשוכות שהאדם יכול לעבור בעזרתה. ביררנו את עדיפות הכוח שברוח על פני הכוח הפיזי. חשבנו על אפשרויות התגובה במקרים של אי צדק ועל מחיר השתיקה ומקומה של המנהיגות ברוח האדם.

קישור לשיר - מי האיש

מי האיש מילים: מתוך תהילים, לחן: ברוך חייט

**מי האיש החפץ חיים
אהב ימים לראות טוב.
נצר לשונך מרע ושפתיך
מדבר מרמה.
סור מרע ועשה טוב
בקש שלום ורדפהו**

על אודות השיר

השיר 'מי האיש' מבוסס על פסוקים מספר תהילים, והוא בוצע בלחן, המוקד כיום, לראשונה בפסטיבל הזמר החסידי בשנות ה-70 של המאה ה-20. מאז הוא הפך לשיר מוקד שמרבים לשיר בקבלות שבת ובאירועי תרבות שונים.

מתוארת בו דמותו של אדם הרוצה לעשות טוב ולחיות חיים טובים. התשובות המפורטות בשיר מלפני אלפי שנים נשארו רלוונטיות עד עצם היום הזה: שמירת הדיבור, הימנעות מרע וחתירה לשלום. האם בתכונות ובמעשים אלו אנו רואים **מנהיגות**?

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופציפיות לשיח 'אי האישי' פציפיות פתיחה לכל השכבות

הציגו בפני התלמידים את התמונות הללו ושאלו מי האישה או האיש שעולים בדעתם?

הצעות לפיו כדאי-חברתי ופאזיות לפי מי האיש
לכיתות א'-ב'

אהב ימים
לראות טוב -
מה האיש חפץ
החיים אוהב
לראות טוב?
מה אנחנו
אוהבים בימים?
מהם ימים
טובים
בעבורנו?

מה עושה
אותו/ה
מנהיג/ה?

מיהו האיש/ה
המנהיג/ה
בעבורכן/ם?

בקש שלום
ורדפו - ממי
אנחנו
מבקשים
לעשות
שלום?

מי- האיש החפץ
חיים - מיהו
האיש בעיניכם?
מדוע הוא חפץ
בחיים?

הצעות לשיר-רעיון ופזמונים לשיר 'מי האיש' לכיתות א'-ב'

חשבו על אישה שדמותם עלתה במחשבתכם בזמן שירת השיר. מיהו האיש/ה?

- מדוע חשבתם עליו/ה דווקא?
- מה אתם יודעים על האיש/ה שבחרתם בו/בה? במה הם חפצים (רוצים) בחייהם?
- האם לאיש או לאישה שבחרתם יש תכונות של מנהיג/ה?
- אילו יכולתם לבחור מנהיג דמיוני, מי היה/היתה האיש? או האישה? מה יאפיין אותו/ה?
ציירו אותו ושתפו בכיתה מה מיוחד בו וכיצד באה לידי ביטוי המנהיגות שלו.

הצעות לפיו כדאי חקרתי ופצילות לפי "אי האיש" לכיתות א' - ו'

לאחר ששרתם את השיר ושוחחתי אודותיו, בקשו מהתלמידים למלא את הטבלה:

חשוב שמנהיג ינהג כך	דוגמה אישית מהתנהלותי	אני נוהג כך בהתנהלותי	אין לי מחשבות שכאלה	יש לי מחשבות שכאלה	
כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	חפץ חיים- אני שמח/ה בחיי
כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	אהב ימים לראות טוב- בדרך כלל אני רואה את הטוב שבחיים שלי
כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	נצר לשונך מרע- אני משתדלת/ת לא לרכל על חבריי ולא לומר עליהם דברים לא נעימים
כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	סור מרע- אני משתדלת/ת לא להיות רעה/ה לאנשים סביבי ולעצמי
כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	כן / לא	עשה טוב- אני משתדלת/ת לעשות טוב ולהיות טוב/ה לחבריי ולעצמי

הצעות לשיח-ראשי חקרתי ופצילות לשיח 'מי האיש' לכיתות א'-ו'

לאחר שמילאתם את הטבלה, קראו שוב את שכתבתם וחשבו:

- מה אני חושב/ת על עצמי כשאני קורא/ת את שכתבתי? מה למדתי חדש על עצמי?
- האם אני בעל/ת חשיבה חיובית?
- מה אני יכול/ה או רוצה לשמר ומה אני יכול/ה או רוצה לשנות?
- מה הייתי רוצה שיידעו עליי ומה אני מבקש/ת לשמור לעצמי?
- איזו תובנה (מחשבה) יש לי בעקבות ההתבוננות האישית על מחשבותיי ועל התנהלותי?
- האם התשובות יכולות להעיד על יכולות המנהיגות שלי?

בקשו מהתלמידים להשלים את המשפטים ולשתף במליאה:

אני חושב/ת ש _____ אני מרגיש/ה ש _____

בדרך כלל אני מתנהג/ת _____ אני שמח/ה ש _____

הייתי רוצה ש _____ למדתי על עצמי ש _____

בעתיד אני _____

סיכום

השיר מאפשר לנו שיח רגשי המתחיל בשאלה – **מיהו האדם החפץ בחיים** (במובן הרחב) **ורוצה לראות טוב בימי חייו?** התשובה של משורר ספר תהילים נחלקת לשניים: דברים שיש להתרחק מהם ודברים שיש לחתור לקראתם - עליך להישמר מן הרע (לשון הרע, מעשים רעים, רמאות), ועליך לבקש ולחתור לשלום (אישי, בין-אישי, לאומי וכד').

תכונות ומעשים אלו מאפשרים התבוננות אישית עלינו, כמו גם הרחבה בשיח על אודות תכונות מנהיג. מיהו האיש המנהיג?

האם להישמר מרע ולחתור לשלום מספק בכדי להיות מנהיג?

שווים מילים ולחן: עילי בוטנר

קישור לשיר - שווים

אני בוכה אתה צועק
אני טועה אתה צודק
זאת הצגה שלנו,
ואין קהל ואין במה.
אולי נשב ננוח,
אתה, אתה.
אני, אני.
וגם תחלוף הרוח,
ויעברו כל השנים.
ואולי יבוא יום...

ואולי יבוא יום ונהפוך שווים
אתה תהיה לי נחל ואני לך ימים
ונזרום ביחד עד אין סוף
שנייה לפני שקו החוף מגיע
שנייה לפני שקו החוף מגיע

אתה לבן אני שחור,
אני חשוך אתה באור
שמחמם כמו אמא,
ושדואג לך.
אתה קטן אני גדול
אני רוצה אתה יכול
לרקוד, לצעוד קדימה.
להיות שלם בין אנשים.

על אודות השיר

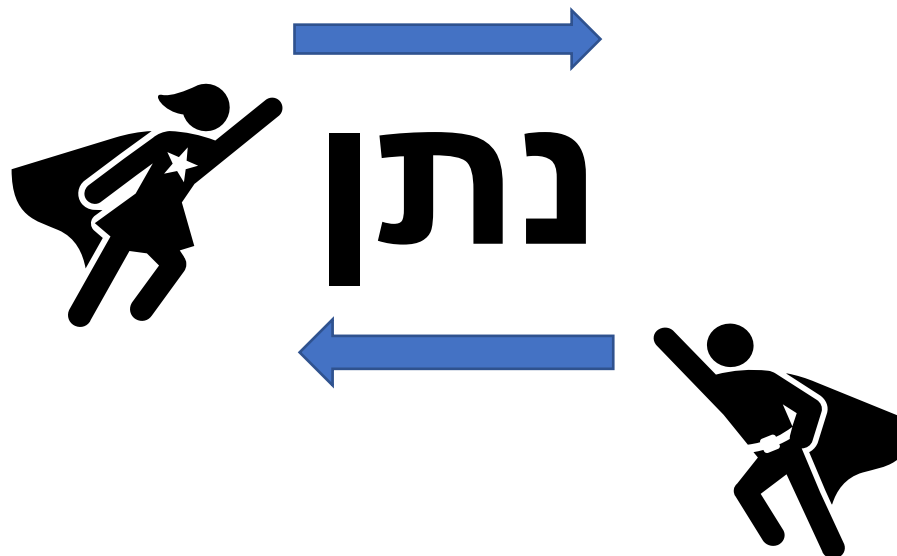
השיר 'שווים' עוסק בשונות ובייחודיות המבדילות בין בני אדם - "אתה לבן אני שחור...אתה קטן, אני גדול..." ומנסה לומר שהפכים הם לאו דווקא ניגודים, אלא יכולים גם להיות משלימים זה את זה ומשקפים את השאיפה "להיות שלם בין אנשים".

לעילי, כותב השיר, אח בשם עופר שהוא אדם בעל צרכים מיוחדים. עילי מספר: "יום אחד, באופן פתאומי, אושפז אחי בבית החולים במצב קשה. ידיעה זו הכתה אותי בהלם והייתי מודאג. כשחזרתי הביתה מהביקור אצל אחי, ישבתי וכתבתי את השיר ולהן נוספו עוד מילים, ועוד צלילים, שהפכו והתגבשו אט-אט לשלם, ומתוך הכאב נולד השיר: 'שווים'. השיר מבטא את אהבתי ודאגתי לאחי ואת הרצון העז שלי, שהוא יחלים, ישוב ויהיה כמו כולם, שלם ומאושר, ושהפערים בינו לביני, ובינו לבין החברה יקטנו ולא יהוו קושי, אלא יתמזגו ונוכל 'לזרום ביחד'".

בשיח הרגשי נשוחח על אודות המשמעויות השונות והייחודיות בהקשר של יחסים בין בני אדם, וכיצד כל אחד ואחת מאיתנו, במנהיגות חברתית, יכולים לתרום לשוויון.

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופעילות לשיח 'שווים'
פעילות פתיחה לכל השבוע

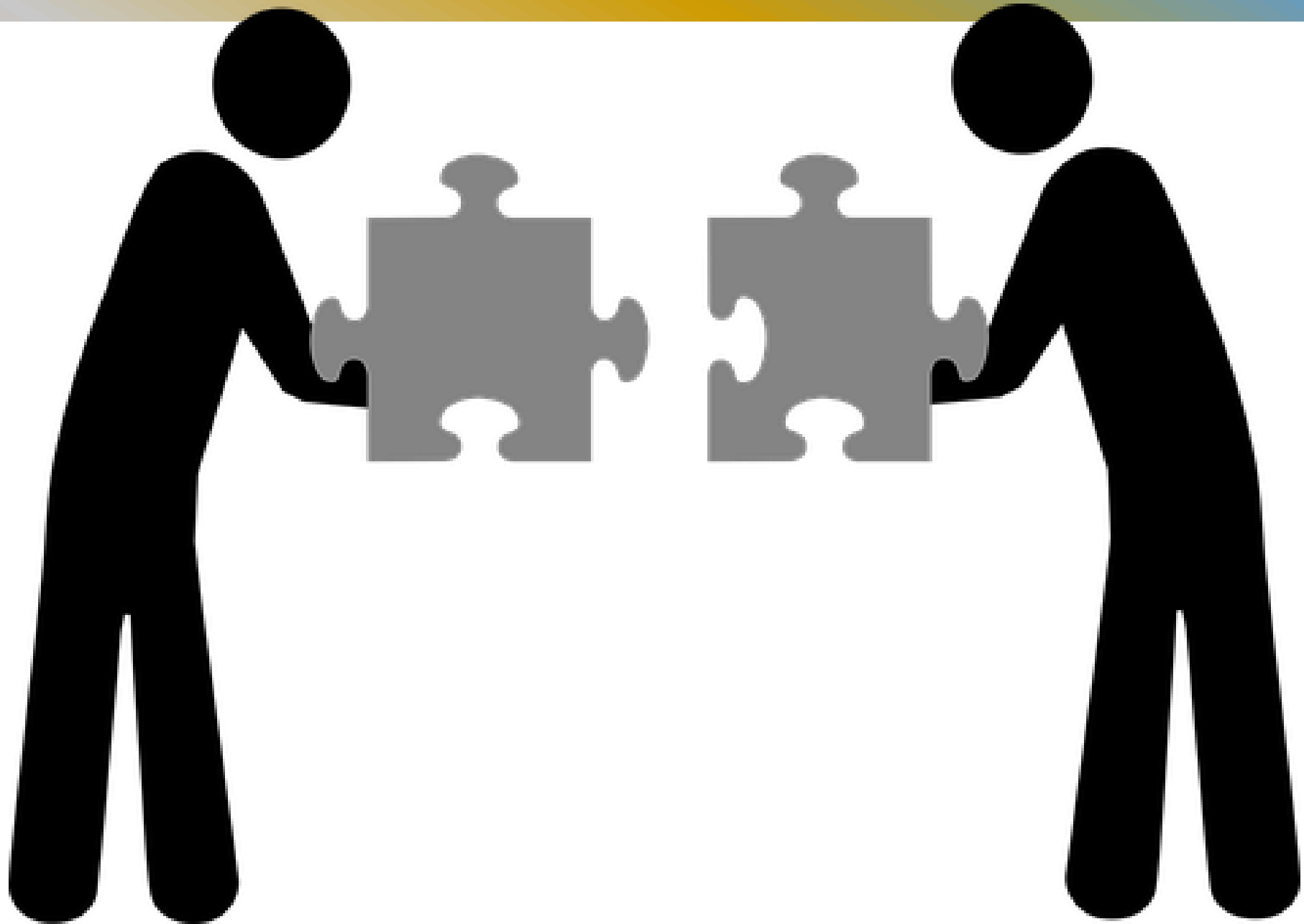
הראו לתלמידים את המילה "נתן". קראו אותה מימין לשמאל ומשמאל לימין - מה גילוי? מה לדעתם המסר שאני מנסה להעביר?

האם כשאני נותן אני גם מקבל בחזרה? האם כל אדם יכול לתת ולקבל? האם נתינה חשובה בחיים? האם כולנו מקבלים ונותנים באותה מידה? מה בין נתינה לשוויון?

הצעות לפיח ראשי-חברתי וכצולות לפיח יסוויט' לכיתות א-ב'

- בקשו מהתלמידים לבחור מתוך השיר, או מהסיפור שמאחורי השיר, דבר מה שהרשים אותם במיוחד. תארו אילו רגשות ומחשבות התעוררו בכם.
- בקשו מהתלמידים לקחת דף ציור, לחלקו לשניים ולצייר הפכים. אספו את דפי הציור וחלקו אותם לחברי הכיתה, כך שכל תלמיד יקבל ציור של חבר אחר. בקשו מכל תלמיד להוסיף ציור על הציור של החבר, שבו יוכלו לתת משהו שחסר, משהו שמחבר, מילה טובה, עידוד, הצעה, פתרון, עזרה, מתנה וכו'.
(*תלמיד שיסרב או ירגיש לא בנוח להיפרד מהציור של עצמו, יוכל לקיים את פעילות ההמשך על הציור שלו.
** ניתן להיעזר בדף הבא, ובו מי שאינו חפץ לצייר, יוכל לכתוב.)
- לסיכום: החזירו את הדפים המקוריים לתלמידים שציירו את הציור המקורי. בקשו מהתלמידים לשתף כיצד הם מרגישים עם התוספת לציור שלהם. האם הם מרוצים? האם הם מרגישים שקיבלו מסר, עצה טובה, עידוד מתאים? האם היו רוצים אחרת? האם הם מעוניינים להודות לתלמיד שהגיב לציור האישי?

הצעות לפיו ראשי-חברתי ופאזיות לפי 'שווימי' לכיתות ט' ו'

בקשו מהתלמידים לבחור מתוך השיר, או מהסיפור שמאחורי השיר, דבר מה שהרשים אותם במיוחד.
שאלו מה הוא ובקשו לתאר אילו רגשות ומחשבות התעוררו בהם מול הרושם שחוו.

לפניכם משפטים הקשורים בנתינה. סמנו האם אתם מסכימים איתם או לא:

- נתינה מאפשרת לגעת בנפש הזולת ולגרום לו להיפתח.
- הנתינה הנכונה היא עדינה ורגישה.
- נתינה היא היכולת לא לעמוד תמיד על שלך.
- אפשר לתת גם כאשר קשה לנו.
- יש ללמוד כיצד לתת בצורה מיטיבה.

הצעות לפיו ראשי-חקרתי ופצילות לפי 'שווימי' לכיתות א' - המשק

- נתינה גורמת אושר, הן למקבל והן לנותן.
- נתינה היא היכולת לשתף בדברים אישיים.
- הנתינה מאפשרת להתאושש ולהתחיל מחדש.
- נתינה היא היכולת להבין ולסלוח.
- הנתינה היא תולדה של אהבה.
- לחיות יחד בערבות הדדית.
- מנהיג חייב לדעת לתת.
- המנהיג לא חייב לתת לאחרים.

הצעות לפי-ראי חזרתי וכאלות לפי יסוים' לכיות ג' - ו' הפס

כתבו על הלוח: מה אני יכול לתת ולמי? מה אני יכול לקבל וממי?

קיימו שיח רגשי-חברתי סביב השאלות הללו, בהתאם לתשובות, הציעו מהלך כיתתי ובו בכל יום במהלך השבוע יקבלו התלמידים מענה לצרכים שיעלו מתוך השיח.

דוגמאות:

- תלמיד שמבקש לעזור בלימודי החשבון יעזור לתלמיד שביקש עזרה בחשבון.
 - תלמיד שמבקש להשתתף במשחק כדורגל יקבל הזמנה אישית להשתתף מחבר לכיתה.
 - תלמיד שמעוניין ללכת לחבר אחר הצוהריים, יקבל הזמנה מחבר לכיתה לבוא לביתו.
 - תלמיד יחמיא לתלמיד אחר שמבקש לקבל מחמאה/פירגון/עידוד על מעשה שעשה.
 - תלמיד שמבקש לשתף בתחביב שלו את חברי הכיתה יזכה להתעניינות מחברי הכיתה.
- (*חשוב לשים לב שכל תלמיד בכיתה מתנסה בנתינה ובקבלה)

בתום התקופה שבה יתנסו בנתינה ובקבלה ישתפו תלמידי הכיתה כיצד חשו וידונו האם החוויה הזו קירבה ביניהם. האם השתנתה האוירה בכיתה? האם נולדה מנהיגות כיתתית המאפשרת קבלה ותחושת שיוון בין חברי הכיתה?

סיכום

השיר "שווים" מאפשר שיח על אודות ערך הנתינה, כאשר ההתמקדות היא באדם הנותן ובמשמעות הרחבה של מעשה הנתינה. השיח הרגשי-חברתי מתמקד בערך הנתינה, ב"אהבת לרעך כמוך", בכוחה של תחושת ההדדיות בלתי ולקבל.

השיר מזמן שיח על אודות כוחה של היכרות עם האחר, השונה והדומה, היכולת להיות קשוב לצורכי האחר ובכוחה של מנהיגות חברתית הרואה בצרכים השונים ובשאיפה למתן מענים מדויקים ושוויוניים זה לזה.

קישור לשיר - שירו של שפסף

ואם רק נסתכל אם לא נבהל
ונראה לעולם שביחד כולם
אז יחד כן כולם ביחד
כן ללכת יחד אל האור
יחד זה הזמן שיחד
ואיתך ביחד לאהוב.

מה אני, אני רק בן אדם
אני חי ועובד כמו כולם
אני רואה עתיד אני חושב תמיד
שהכוונה נותנת אמונה.

שירו של שפסף מילים: יאיר ניצני, לחן: מאיר בנאי

ואם רק נסתכל אם לא נבהל
ונראה לעולם שביחד כולם
אז יחד כן ללכת יחד
כן ללכת יחד אל האור
יחד זה הזמן ביחד
ואיתך ביחד לאהוב.

אין לי פחד ויש לי תחושה
שהדרך תהיה לי קשה
אני רואה עתיד אני חושב תמיד
שהכוונה נותנת אמונה
אני רואה עתיד אני חושב תמיד
שהכוונה נותנת אמונה.

מה אני, אני רק בן אדם
אני חי ועובד כמו כולם
ורואה עתיד וחושב תמיד
שהכוונה נותנת אמונה.

לא מבין מה קורה וחושב
מי שומע את מה שבלב
ורואה עתיד וחושב תמיד
שהכוונה נותנת אמונה.

צא אודות השיר

השיר 'שירו של שפשף' עוסק במשמעות הערך והמושג "יחד".

השיר נכתב בשנת 1985 לסרט המוסיקלי "שוברים". בשיר מוצגת מערכת ההפכים של ביחד ולחוד. "יחד, כן, ללכת יחד אל האור", אל מול האדם הרגיל שבשגרת חייו הוא חי ופועל ביחידות ואולי בבדידות- "מה אני? אני רק בן אדם".

השיר מעלה את האפשרות ש**מנהיגות** הביחד היא זו שמובילה אל האור. מאיר בנאי, מלחין השיר ומבצעו בסרט, שיחק בסרט דמות המכונה "שפשף", ולכן השיר נקרא "שירו של שפשף".

הצעות לשיר ראשי-חברתי ופצילות לשיר יסירו פפשי פצילות פתיחה לכל השכבות

השיר "שירו של שפשף" מאפשר שיח על ה"אני" של כל אחד מאתנו אל מול כוחו של ה"ביחד".

"מה אני, אני רק בן אדם...אני חי ועובד כמו כולם"

השיר פותח ב"אני" - "מה אני?"

המשמעות של אני לפני אנחנו. עוד לפני ביחד - "מה אני?" זאת הזדמנות לשיח בנושא אני (היחיד) ומה אני מביא לביחד.

האם כל "אני" יכול להיות "ביחד"?

"אני חי ועובד כמו כולם" - מסר של פשטות. אני חי.. עובד.. **כמו כולם**.. הייחודיות לא נוכחת באני היחיד בשיר זה,

כי אם בעוצמת הביחד.

שוחחו עם התלמידים: האם קבוצה של חלשים יכולה להפוך ל"יחד" חזק? האם קבוצה של יחידים חזקים יכולה להפוך ל"ביחד"?

האם שונות בין אנשים יכולה לבוא לידי ביטוי ביחד? האם חשוב לנו יותר ה"אני" או ה"ביחד"? מתי אני בוחר ב"אני" ומתי ב"ביחד"?

האם קולי הייחודי יישמע ב"ביחד"?

הצעות לשיוך ראשי-חברתי ופאזיות לשיר ישרו לשפשי לכיתות א'-ה'

"אז יחד, כן כולם ביחד, כן ללכת יחד אל האור.. יחד, זה הזמן שיחד"

בקשו מהתלמידים לגזור את הדמויות ולייצר שירת ביחד אישית שלהם. הסבירו לתלמידים שהם יכולים לבחור באילו דמויות להשתמש, באיזה הרכב, וכמובן להוסיף לשיירה שלהם כל מי שיחשבו לנכון.

הצעות לפיו-רעיון חקרתי ופאנליות לפיו ישרו הפעילות לכיתות ג'-ו'

"ואם רק נסתכל, אם לא ניבהל"

ונראה לעולם שביחד כולם

יחד, כן ללכת יחד

כן, ללכת יחד אל האור"

➤ "ואם רק נסתכל, אם לא ניבהל" - על מה נסתכל? על הסובבים אותנו? על עצמנו כיחידים? כחברה?

ולמה ניבהל? האם ה"ביחד" יכול גם להבהיל? להוביל למקומות מסוכנים?

➤ "ונראה לעולם שביחד כולם" - מה העולם יראה? כוח? עוצמה? האם העולם יכול לראות גם את היחיד? או רק את היחד?

➤ "ללכת יחד אל האור" - מהו המקום המואר הזה? זה שאין בו חשכה? זה שנלך אליו ביחד בכיוון הנכון והמואר? מי יוביל אותנו

אליו? האם נדרשת הנהגה ללכת יחד?

➤ **זה הזמן ביחד**, יש זמן לביחד וזמן לבד? מהם הזמנים שבהם אנחנו מעדיפים להיות ביחד ומתי אנחנו מעדיפים את הלבד

שלנו? מה נרוויח בזמן הזה מהביחד?

הצעות לשיוך ראשי-חברתי ופאזיות לשיוך ישרו fe עפשי
לכיתות א'-ו' המשק

"ונראה לעולם שביחד כולם..."

מטרת המשימה היא להדגים את כוחה של הקבוצה לעומת כוחו של היחיד.
תלמיד אחד מתנדב לאחוז בבלון ולשמור עליו. מטרת התלמידים האחרים היא לפוצץ את הבלון במהירות האפשרית.
כאשר הקבוצה מצליחה, מגייסים עוד שלושה תלמידים לעזרת האחוז בבלון עם בלון מנופח חדש.
כך הלאה עד אשר כל הכיתה שומרת על הבלון מול תלמיד אחד שמנסה לפוצץ את הבלון.

מובן שכאשר המצב הוא אחד מול רבים, הקבוצה תנצח את היחיד מהר מאוד, עד שהמצב מתהפך, והיכולת של היחיד מול הקבוצה אינה מאפשרת ליחיד להגיע לבלון ולפוצץ אותו.

הצעות לשיח ראשי חקרתי ופציולות לשיח "שירו fe שפפי"
לכיתות א'-ו' - המשק

לאחר ההדגמה ייערך דיון בכיתה, שבו ניתן להיעזר בשאלות מכוונות:

- מה הבנתם מההדגמה? מה אתם חושבים שהיה המסר?
- מה הבלון יכול לסמל?
- איך הרגשתם כשהייתם צריכים לשמור לבד/ביחד על הבלון? ההרגשה הייתה אחרת?
- האם יש קושי לעמוד מול קבוצה?
- מה התנאים להצלחת היחיד מול קבוצה?
- מדוע חשוב שלקבוצה יהיה כוח קבוצתי?
- מאין אתם חושבים שמגיעה העוצמה של קבוצה?
- האם מישהו לקח את ההנהגה על אסטרטגיית הפעולה? האם קבוצה שיש לה מנהיג יחיד פועלת ביעילות?
- האם קבוצה יכולה להנהיג?
- האם ההדגמה הזו עוררה בכם זיכרון של מקרה אישי?

סיכום

השיר 'שירו של שפסף' מאפשר שיח רגשי חברתי על ה"אני" של כל אחד מאיתנו אל מול כוחו של ה"ביחד".

השיר מזמן שיח על אודות כוחו של **המנהיג** הבודד, לעומת **מנהיגות** קבוצתית.

קישור לשיר - אני ואתה

אני ואתה

מילים: אריק איינשטיין, לחן: מיקי גבריאלוב

אני ואתה נשנה את העולם,
אני ואתה אז יבואו כבר כולם,
אמרו את זה קודם לפני,
לא משנה - אני ואתה נשנה את העולם.

אני ואתה נשנה את העולם,
אני ואתה אז יבואו כבר כולם,
אמרו את זה קודם לפני,
לא משנה - אני ואתה נשנה את העולם.

אני ואתה ננסה מהתחלה,
יהיה לנו רע, אין דבר זה לא נורא,
אמרו את זה קודם לפני,
זה לא משנה - אני ואתה נשנה את העולם.

צף אודות השיר

השיר 'אני ואתה' עוסק ברצון "לשנות את העולם" ובלקיחת אחריות לתיקונו. זהו אחד השירים המוכרים ביותר של אריק איינשטיין, והוא הפך במשך השנים לשיר המבטא את האמונה בכוחו של כל אחד להשפיע ולשנות: "אני ואתה", ולא "אני" לבד, או "אנחנו" כללי.

השיר "אני ואתה" מאפשר שיח על כוחו של היחד, על מנהיגות של אדם עם אדם נוסף, שיסחפו אחריהם את כולם במנהיגות משותפת.

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופצילות לשיח 'אני ואתה'
פצילות פתיחה לכל השכבות

"אני ואתה נשנה את העולם"

המורה תשמיע את השיר, תכתוב על הלוח את המשפט ותעורר שיח סביב המשפט.

- מה קורה לנו כשאנחנו עם עוד מישהו?
- האם אנחנו מרגישים שיש לנו יותר כוח והשפעה?
- האם שניים באמת יכולים לשנות את העולם?
- האם לדעתכם מדובר בחוויה מרגשת של תחושת היחד?
- האם עשייה קטנה משותפת יכולה להפוך למשמעותית מאוד?

הצעות לפי ראי-הרמי ופאולת פיר 'אני ואתה' לכיתות א-ה'

"אני ואתה, אז יבואו כבר כולם"

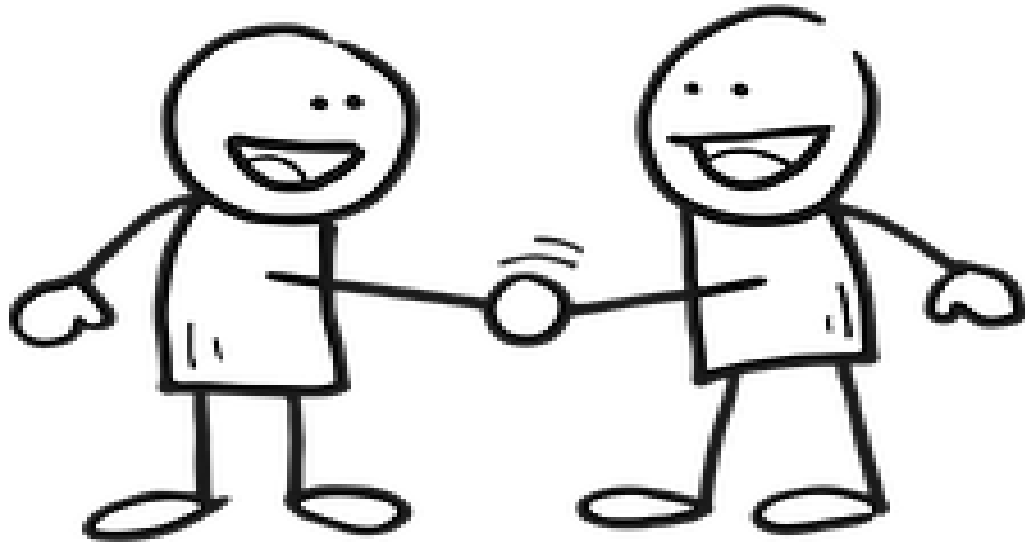
חלקו את הכיתה לזוגות הושיבו אותם יחדיו ושאלו את הכיתה :

- שניים - אני ואתה - יכולים לסחוף המונים? את כולם?
- מה צריך להתרחש כדי שכולם יבחרו ללכת אחריי? אחריכם?

לאחר השיח, בקשו מהתלמידים לחשוב על רעיון משותף שאליו יוכלו לרתום את חברי הכיתה, היעזרו בדף השקף הבא, שאותו ימלא כל זוג. ערכו תערוכה ובה יוצגו כל ההצעות, ערכו שיח בכיתה על בחירה בשינוי שיוביל אחד הזוגות בכל שבוע בכיתה.

הצעות לפיו ראוי-חברתי ופאזיות לשיך 'אני ואתה'
לכיתות א' ב'

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופאזילות לשיח 'אני ואתה'
לכיתות ט'-ו'

"אמרו את זה קודם לפני, לא משנה - אני ואתה נשנה את העולם"

אז מה אם אמרו את זה קודם? מה המשמעות שאמרו וידעו לפני? האם ניתן לחדש ידע? האם ידע הוא כוח?

"אני ואתה ננסה מהתחלה"

כשאנחנו ביחד קל יותר להניע תהליך, משימה חדשה? מדוע מהתחלה? מה שהיה קודם נכשל? לא היה טוב מספיק? אולי היינו רוצים אחרת? היה טוב אך אנו מבקשים ביחד שיהיה טוב יותר?

"יהיה לנו רע, אין דבר, זה לא נורא"

האם אנחנו מודעים לכך שכל שינוי נושא עימו קושי? כמה ואילו כוחות יש לנו ביחד להתמודד עם קושי? אם יהיה לנו רע, מדוע זה לא נורא?

הצעות לפיו-חברתי ופציפיות פסיר 'אני ואתה' לכיתות ג'-ו' המשק

"אני ואתה ננסה מהתחלה"

בקשו מכל תלמיד לחשוב על נושא אחד שאותו היה רוצה להנהיג ולחולל בו שינוי.
(יכול להיות נושא חברתי, התנדבותי, למען חבר/ה, למען קהילה, כל רעיון יצירתי למען מישהו/משהו).

כתבו על הלוח כמה שאלות מנחות לחשיבה ושיח מסכם, דוגמת:

- במה הייתי רוצה לחולל שינוי?
- מתי ולמה אני מרגיש צורך בשינוי?
- מי יינה מהשינוי?
- אילו יכולות ותכונות יש לי כדי לחולל את השינוי שבו בחרתי?
- במי אני יכול להיעזר כדי להצליח לחולל את השינוי?
- לאילו משאבים אני נדרש כדי לחולל את השינוי?
- מה יכולות להיות המכשלות שלי בדרך לשינוי?
- כשיתחולל השינוי, כשאצליח... מה ארגיש?
- מי ארצה שיצטרף אליי? הזמינו את התלמידים להציג את הרעיון ולהזמין שותף/שותפים ללידת הרעיון ויישומו.

סיכום

השיר "אני ואתה" מאפשר פנייה לשיח על אודות מנהיגות המתחילה ב"אני" פונה לאתה" ו"אז יבואו כבר כולם".

השיר מאפשר התבוננות על היחיד כמקור כוח **להנהיג חברה** ותובנה שביחד ניתן להצליח ולשנות את העולם.

צמד המילים "אני ואתה" מופיע פעמים רבות בשיר. ההרגשה הצפה מצמד מילים אלו ומחזרתן מעצימה את תחושת הביחד והכוח **שבהנהגה משותפת**, כשרק בעזרת עשייה עקבית וממושכת - גם אם אמרו את זה קודם, וגם אם מישהו ניסה ולא הצליח - יש בנו הכוחות והרצון לנסות מהתחלה ולדבוק ברעיון השינוי.

כולנו זקוקים לחסד

מילים: נתן זך, לחן: אילן וירצברג

קישור לשיר - כולנו זקוקים לחסד

כולנו רוצים לאהוב,
כולנו רוצים לשמוח.
כדי שיהיה לנו טוב,
סיהיה לנו כח.

כמו שמש שזורחת,
כמו צל אשר נופל.
בואי ואראה לך מקום
שבו עוד אפשר לנשום.

כולנו רוצים לתת
רק מעטים יודעים איך.
צריך ללמוד כעת
שהאושר לא מחייך,
שמה שניתן אי פעם
לא ילקח לעולם.

שיש לכל זה טעם,
גם כשהטעם תם...
בואי ואראה לך מקום
שבו עוד מאיר אור יום.

כולנו זקוקים לחסד,
כולנו זקוקים למגע.
לרכוש חום לא בכסף,
לרכוש מתוך מגע.
לתת בלי לרצות לקחת
ולא מתוך הרגל.

כמו שמש שזורחת,
כמו צל אשר נופל.
בואי ואראה לך מקום
שבו עוד אפשר לנשום.

צא אודות השיר

השיר 'כולנו זקוקים לחסד' זה של נתן זך הפך במשך השנים למעין המנון של ערך הנתינה והחסד בהקשרים שונים של התנדבות בחברה הישראלית. מתואר בו תהליך שבו גם הנותן וגם המקבל זקוקים לנתינה ותלויים בה.

השיר מזמן שיח על אודות חשיבותה הגדולה של הנתינה לכלל בני האדם, הן המקבלים והן הנותנים, ועל משמעות החסד כאחד המרכיבים המרכזיים שהעולם אינו יכול להתקיים בלעדיהם.

השיר מאפשר שיח אודות חשיבות ההנהגה והמקום הסוחף שבהעצמת ההדדיות בקשרים ביכולת האנושית לתת ולקבל.

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופצילות לשיח 'כולנו זקוקים לחסד' פצילות פתיחה לכל השכבות

'כולנו זקוקים לחסד'

הסבירו לתלמידים ואפשרו מרחב לשיח על אודות הצורך האנושי והטיבעי של כולנו, כל בני האנוש כזקוקים לחסד, הן המקבלים והן הנותנים ועוררו שיח:

- אילו תחושות ומחשבות עוברות בכם נוכח מילים אלו?
- באיזה מובן האדם הנותן והאדם המקבל זקוקים לחסד?
- מה מקבל האדם הנותן מהנתינה?
- האם נתינה קשורה למנהיגות? כיצד לדעתכם היא באה לידי ביטוי?
- האם נתינה מדבקת? האם היא יוצרת רצון אצל האחר לתת? ולקבל?
- האם ניתן לחנך לחסד?

הצעות לשיר ראשי-חברתי ופציפיות אשר כוללנו לקוקים לחסדי
לכיתות א-ה'

"כולנו רוצים לתת, רק מעטים יודעים איך..."

- האם אתם מסכימים עם קביעה זו?
- האומנם כולם רוצים לתת?
- האם באמת רק מעטים יודעים איך?

הציבו שתי תיבות במרכז הכיתה, חלקן לתלמידים שני חלקי פאזל החוברים זה לזה בשני צבעים שונים, הנחו את התלמידים לצייר או לכתוב על חלק אחד מה היו רוצים לקבל, ועל השני מה היו רוצים לתת/להעניק.

לאחר שהתלמידים יכתבו או יציירו את רצונם, שימו בתיבת האחת את כל החלקים שבהם כתבו או ציירו מה היו רוצים לקבל, ובשנייה את החלקים שעליהם כתוב מה היו רוצים לתת/להעניק.

בקשו מהתלמידים לחבר את חלקי הפאזל המתאימים לצורך ולמענה תוך שיח מקדם שותפות הדדית. חלקי פאזל שנותרו ללא מענה יוכלו להוות בסיס לשיח התנדבותי למענה תואם תוך כדי חשיפת הצורך.

*העיסוק בפעילות ובתוכן שיר זה מתאימים לסוף כיתה א' ולכיתה ב'.

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופאזיות אשר יכולנו לקוקים לחסדי לכיתות ט' ו'

"כולנו זקוקים לחסד, כולנו זקוקים למגע..."

שתפו את התלמידים במשמעות המילה "חסד" (מעשה טוב, צדקה) ובקשו מהם למלא את טבלת המצבים והרגשות. ערכו שיח רגשי סביב התחושות והרגשות שמועלים, אפשרו לתלמידים לשתף בחוויות אישיות.

מקום שאין בו חסד	מקום שיש בו חסד
מחנק	אפשר לנשום
נתק, בדידות	יש מגע
	קיים חום אנושי
	מקום מואר
	מקום עם צל
	קיימת אהבה
	שמחה
	טוב
חולשה, חוסר אונים	כוח

הצעות לשיוך ראשי-חברתי ופאזיות אשר יכולנו לקוקים לחסד"
לכיות א-ו' הנשק

"כמו שמש שזורחת, כמו צל אשר נופל..."

עבודה קבוצתית (מומלץ כפעילות המשך למפגש הקודם כסיכום לנושא)

פנו מרחב לעבודת יצירה תלת ממדית, אספו מראש: בריסטולים, ניירות מסוגים שונים, פלסטלינה/חימר, מכלי פלסטיק, גזרי עץ וכד'. ...

בכתיבתו, דימה נתן זך את החסד ל"שמש שזורחת" ול"צל אשר נופל". בקשו מהתלמידים לחשוב על דימוי נוסף, אשר בעיניהם יכול לסמל את מחוות החסד. הנחו את התלמידים לשתף בקבוצה בדימויים שעליהם חשבו ולבחור יחד דימוי קבוצתי אחד. בקשו מהתלמידים לפסל את הסמל שבחרו ולתת לו כותרת.

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופעילות לשיח יכולנו לקוקים לחסד" לכיתות א'-ו' המשק

הקיימו עם התלמידים תערוכה ובה יוצגו העבודות. הנחו את התלמידים להכין בקבוצה כמה שאלות, שעליהן יצטרכו לענות הצופים בתערוכה. למשל:

- מדוע לדעתך בחרנו בסמל זה לתאר את החסד?
- אילו אסוציאציות עולות בך למראה דגם זה?
- אילו תחושות, חוויות וזיכרונות הוא מעלה בך?
- מה התחדש לך? מה הפתיע אותך?
- איזה משוב תרצה לתת לחברי הקבוצה על הבחירה והעבודה?

סיכום

השיר "כולנו זקוקים לחסד" שכתב נתן זך, הפך במשך השנים למעין המנון על ערך החסד והנתינה בהקשרים שונים של התנדבות בחברה הישראלית.

המושג "חסד" מורה על מעשה טוב. מקובל להשתמש במילה "חסד" בהקשר של סיוע ועשייה למען הזולת, או חסד כצורך אישי.

השיר מאפשר שיח רגשי על כוחו של צורך בחסד ובמתן חסד, ובכך נותן מקום למשפט החזק "כָּלֵנוּ זְקוּקִים לְחֶסֶד", כלומר, כל אדם זקוק לחסד, למעשה של טוב לב, ולנדיבות שיעשה לעיתים מבלי לצפות לתמורה.

בשיח עם התלמידים דונו במקום וביכולת **לחנך ולהנהיג לחסד** ולחשיבותם בחיינו וברווחתנו האישית והרגשית.

קישור לשיר - אנשים טובים

אנשים טובים

מילים ולחן : נעמי שמר

אנשים טובים...

וממש כמו צמחי הבר הבודדים
הם עוצרים תמיד את החולות הנודדים
הרקיע מתבהר, וכבר אפשר לראות
אנשים על אם הדרך מחכים לאות

אנשים טובים...

איש אחד קנה לי ספר בן מאה שנה
איש אחר בנה כינור שיש בו מנגינה
ואישה טובה אחרת לי נתנה את שמה
ומאז אני בדרך שרה במקומה

אנשים טובים...

איש אחד יבנה לי גשר כדי לחצות נהר
איש אחר יצמיח יער במורדות ההר
ואישה טובה אחרת, אם יהיה קשה
רק תצביע אל האופק ותבטיח ש -

תפקחו את העיניים, תסתכלו סביב
פה ושם נגמר החורף ונכנס אביב
בשדה ליד הדרך יש כבר דגניות
אל תגידו לי שכל זה לא יכול להיות

אנשים טובים באמצע הדרך

אנשים טובים מאוד

אנשים טובים יודעים את הדרך

ואיתם אפשר לצעוד

צף אודות השיר

השיר 'אנשים טובים' נכתב במיוחד לערב שיזם העיתון "ידיעות אחרונות" בשנת 1981, והוקדש בהוקרה לאנשי מופת ומתנדבים מנהיגים למען הזולת, למען אנשים אחרים.

השיר מבשר על בואו של האביב. בכל בית הוא מתאר את האנשים השונים שפוגשים באמצע הדרך, "ואיתם אפשר לצעוד".

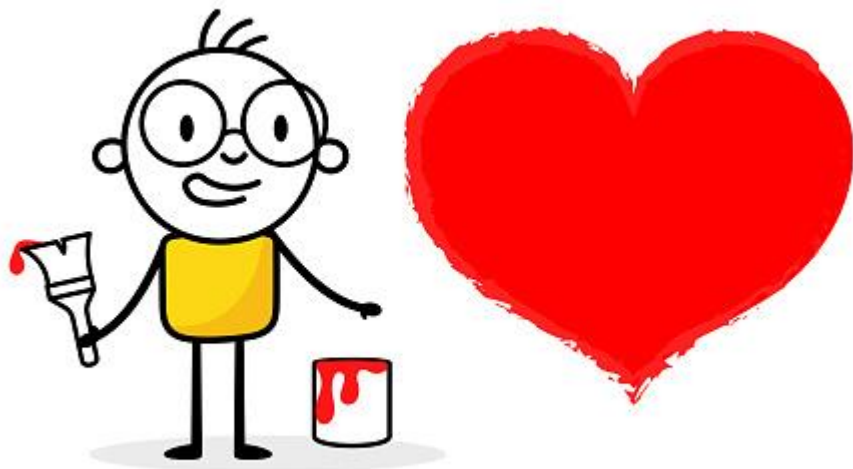
האופי העליז של השיר – במלים ובלחן – מבטא את חדוות העשייה והתרומה בקהילה.

שיר זה מזמן שיח על אודות הסביבה האנושית החיובית שאנו חיים בה, ומזמין אותנו לפקוח עיניים, להביט סביב ולהבחין באנשים הטובים שאנו פוגשים בדרכנו. אחרי מי נבחר לצעוד? מי צועד אחרינו ומיהם האנשים הטובים המנהיגים אותנו?

הצעות לשיח ראשי חקרתי ופצילות לשיח "אנשים טובים" פצילות פתיחה לכל השכבות

נהלו שיח במליאה סביב השאלות:

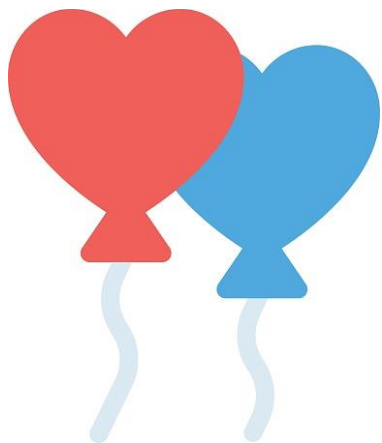
- מיהם בעיניכם "אנשים טובים"?
- כיצד בא לידי ביטוי הטוב שלהם?
- מהו מעשה טוב?
- אילו מעשים הם עושים?
- האם פגשתם אנשים כאלה? איפה? מתי?
- האם גם אתם אנשים טובים?
- ספרו על מעשה טוב שראיתם שמישהו עשה.
- ספרו על מעשה טוב שעשיתם.
- אילו תחושות ורגשות צפים בכם כשאתם חושבים על אנשים טוב

הצעות לפיו רגשי-חברתי ופציפיות לפי אנשים טובים'
לכיתות א'-ה'

"תפקחו את העיניים, תסתכלו סביב..."

חלקו לתלמידים שני לבבות בריסטול/קרטון ביצוע, אדום וכחול בצורת לב. (היעזרו בדף העזר בשקף הבא.)

בקשו מכל תלמיד לבחור שורה מהשיר שהוא הכי אוהב, בקשו מהם לכתוב אותה על הלב האדום ולקשטו. בלב הכחול יכתבו את ההקדשה האישית ואת שמם.

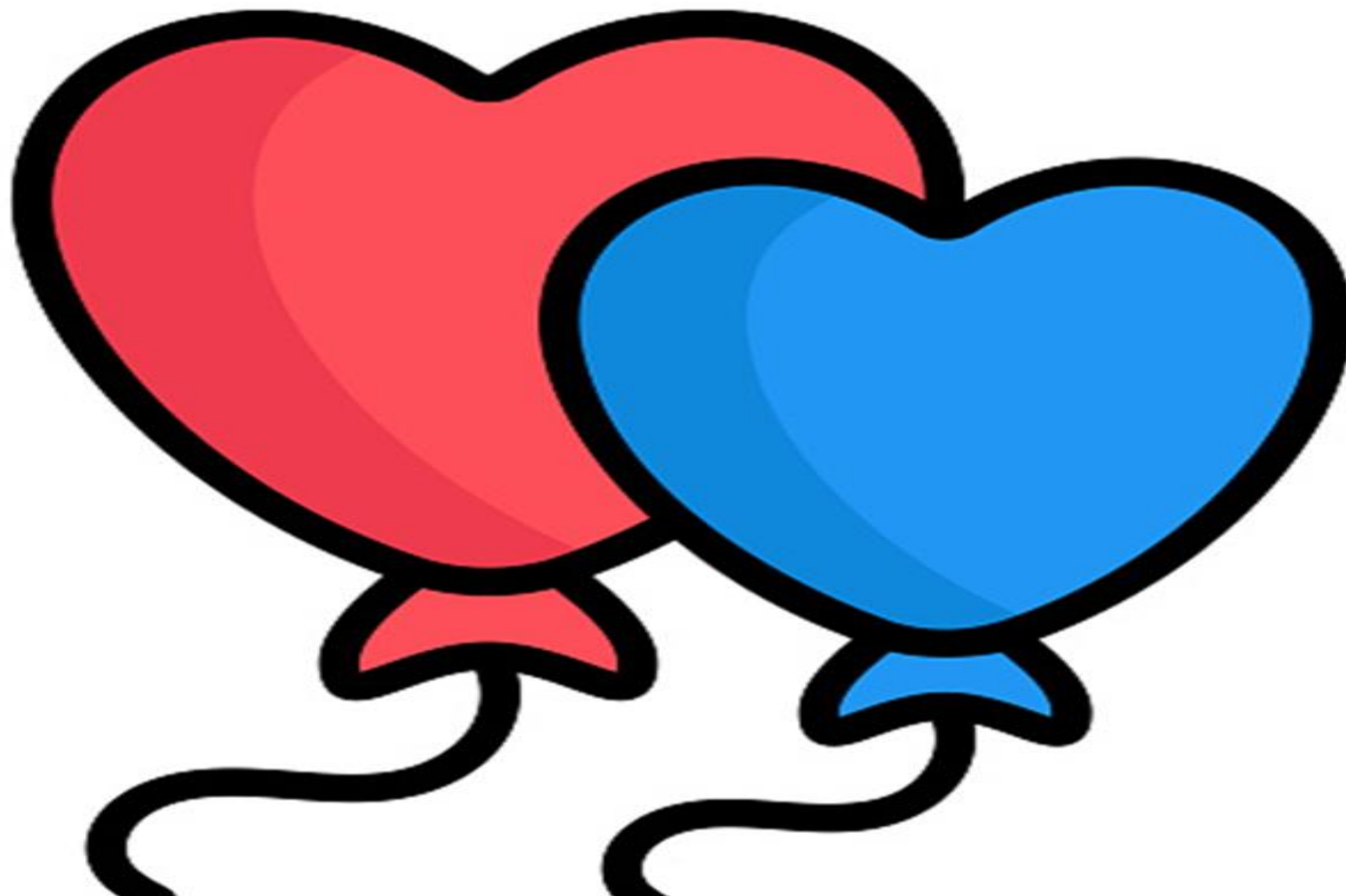
בקשו מכל תלמיד להקדיש את הלבבות שהכין למכר/בן משפחה היקר לליבו.

ישנה אפשרות גם להציע להעניק לחבר/ה לכיתה.

- אם המורה מחליט שכל תלמיד יקדיש את הלבבות לאחד מחבריו בכיתה, יש לערוך הגרלה כדי לוודא שכל תלמיד בכתה יקבל לב מקושט.

הצעות לשיוך ראשי-חברתי ופצילות לשיר 'אנשים טובים'
לכיתות א'-ב' ד"ר אהוד

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופעילות לשיח 'אנשים טובים' לכיתות ט'-ו'

"אנשים טובים באמצע הדרך, אנשים טובים מאוד"

אספו כתבות עיתונאיות על מעשי חסד, מפעלי צדקה, התנדבויות, תרומה משמעותית וכד', והציגו אותן לתלמידים. אפשרו זמן קריאה, התבוננות ושיח בין התלמידים אודת הכתבות. נהלו שיח במליאת הכיתה:

- מה המשותף לכל הכתבות הללו?
- מה אתם למדים מהן על אנשים טובים שחיים בינינו?
- מה מצא חן בעיניכם במיוחד? מדוע?
- האם תוכלו להביא עוד דוגמאות של אנשים טובים ומעשים טובים?
- אילו תחושות ומחשבות צפות בכם כשאתם קוראים את הכתבות הללו?
- בקשו מהתלמידים לכתוב כתבה על אודות מעשה טוב אחד שעשו ואפשרו לתלמידים הרוצים בכך להציג את הכתבה בפני הכיתה.

הצעות לפי ראשי-חברתי וכצילות לפי אנשים טובים'
לכיתות א'-ו' האשק

מנהיגים צעירים באמצע הדרך...

הודיעו לתלמידים כי הם נבחרו לפרויקט מנהיגות, בו הם מסייעים לעמותה חדשה שמטרתה לעזור לנזקקים.

שמה של העמותה: "אנשים טובים באמצע הדרך".

בקשו מהתלמידים לסייע בגיבוש המסע השיווקי של העמותה ובמסגרת זו לעצב את הלוגו שלה ולהתאימו

לחולצות המתנדבים/לעצב הזמנה לאירוע השקה/לביים קליפ שיווקי קצר וכד'.

אנשים טובים באמצע הדרך

הצעות לשיווק-הרתי ופאיות לשיר 'אנשים טובים'
לכיתות א'-ו' המסק

אנשים טובים באמצע הדרך

לאחר סיום ההיערכות השיווקית בקשו מהתלמידים:

- להציג את המוצר שהכינו בפני הכיתה.
- לתאר כיצד הרגישו במהלך העבודה.
- לספר מה היו השיקולים שהביאו להחלטות שקיבלו.
- האם הרגישו מנהיגים חיוביים? מה תרם לקידום המהלך?
- האם הם מרוצים מהתוצר?
- לשתף את חבריהם במחשבות ובתחושות שלהם בסוף תהליך היצירה והלמידה על אודות "אנשים טובים באמצע הדרך".

סיכום

בחנו מיהו אדם טוב ומהו מעשה טוב, איפה פוגשים אנשים טובים וכיצד הם משפיעים עלינו.

הענקנו לבבות בהקדשה אישית לאנשים טובים שפגשנו בדרך.

שוחחנו ופעלנו **בהנהגת רעיונות** למעשים טובים ובדרכים ליישומם.

שיר בבוקר בבוקר

מילים: אמיר גלבע, לחן: גידי קורן ושלמה ארצי

קישור לשיר - שיר בבוקר בבוקר

פתאום קם אדם בבוקר

ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת,

ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום.

דגנים עולים מול פניו מבין חריצי המדרכת.

וניחוחות לראשו מדיפים עצי אזדרכת.

הטללים רוססים והרים, ריבוא קרניים,

הם יולידו חופת שמש לכלולותיו.

פתאום קם אדם בבוקר

ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת,

ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום.

והוא צוחק גבורת דורות מן ההרים,

ונכלמות משתחוות המלחמות אפיים,

להוד אלף שנים מפכות במסתרים,

אלף שנים צעירות לפניו

כפלג צונן, כשיר רועים, כענף.

פתאום קם אדם בבוקר

ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת,

ורואה כי חזר האביב

והוריק שוב אילן מן השלכת.

פתאום קם אדם בבוקר

ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת,

ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום.

צא אודות השיר

השיר 'שיר בבוקר בבוקר' עוסק בהתחדשות העם היהודי בארץ ישראל ובהקמת המדינה, דרך תיאור דמותו של אדם המתעורר בבוקר משינה ומתחיל ללכת.

השיר מגלם חוויה של תקומה, של **מנהיגות** והתעוררות פתאומית ומפתיעה המתרחשת אחרי אלפי שנות גלות, של התחלה חדשה.

בשיר ישנה אוירה של אופטימיות, חגיגות ושמחה.

השיר מאפשר שיח רגשי על אודות התחדשות וצמיחה, שייכות לעם היהודי ולמדינת ישראל, אחדות, ערבות הדדית, אחריות ומחויבות, **מנהיגות** וזיקה לטבע.

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופצילות לשיח ישיב בבוקר פצילות פתיחה לכל השכבות

"פתאום קם אדם בבוקר ומרגיש כי הוא עם"

כתבו את המשפט על לוח הכיתה וערכו שיח שבו תעלו את השאלות הבאות:

- איך יכול אדם להרגיש עם?
- מה או מי יכול לגרום להרגיש חלק מעם?
- האם הרגשתם פעם חלק מהעם שלכם?
- באילו זמנים/מקומות/אירועים?
- איך מרגישים עם? איך מתנהגים? מה עושים? מה לובשים? מה מרגישים? את מי משתפים? מה מצב הרוח? במה נזכרים?
- על מה חולמים? האם יש מנהגים מיוחדים?
- האם עם חייב מנהיג?
- מי יכול להנהיג עם?

הצאות לשיח ראשי-חברתי ופציפיות לשיח בוקר בוקר' לכיתות א'-ה'

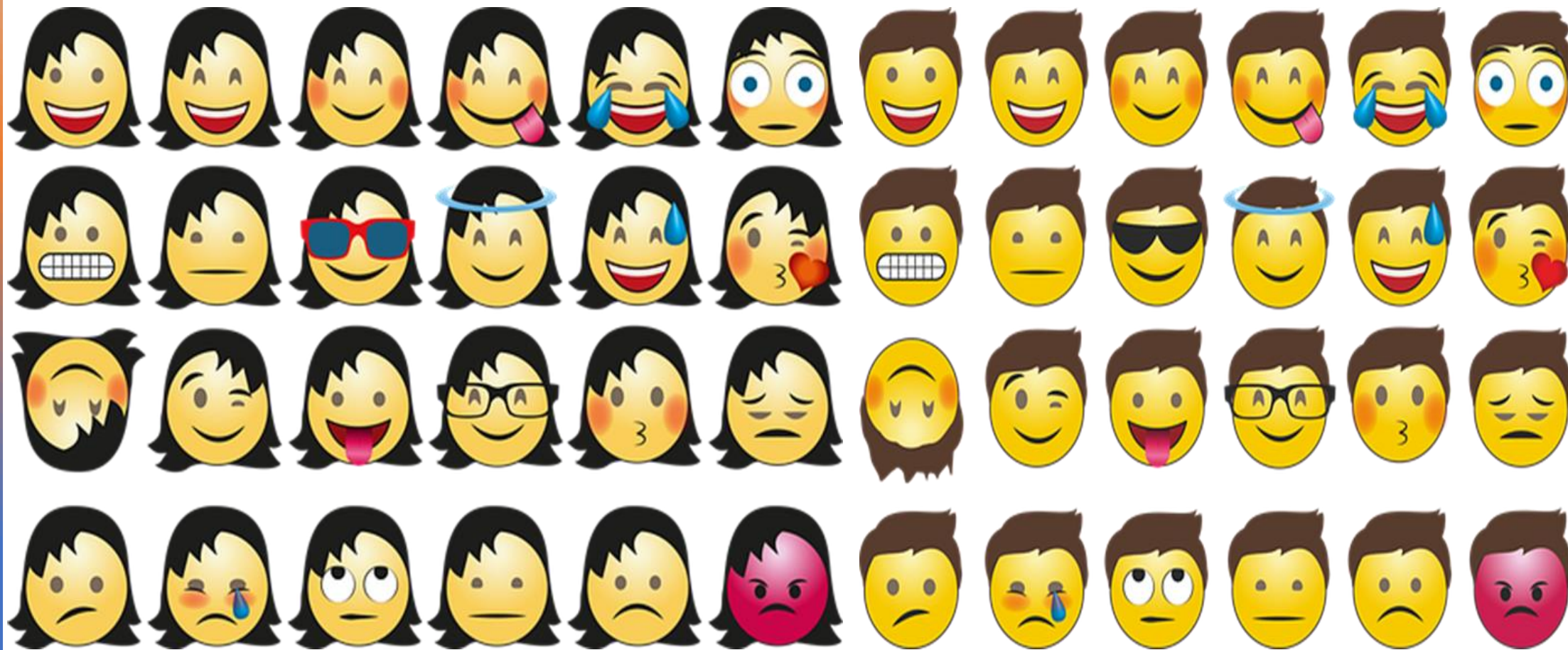
"פתאום קם אדם בבוקר"

בוקר = סמל להתחלה חדשה. ההתחלה המתוארת בשיר היא חגיגית ושמחה. ערכו שיח עם התלמידים על אודות חוויות הבוקר שלהם וכיצד משפיעה תחושת הבוקר על המשך היום והחוויות האישיות והחברתיות.

- מה יש בהתחלות הגורם לשמחה וחגיגות? האם בכל בוקר קמים בשמחה?
- עם אילו תחושות הם קמים בבוקר?
- אילו רגשות עשויים לעלות כשמתחילים מחדש?
- ספרו על חווית התחלה/בוקר שהייתם מעורבים בה. רגשות אפשריים: שמחה, חשש, ציפייה, עצב, געגוע, התרגשות, כעס, תקווה, בושה, בדידות, אושר, התלהבות וכד'.
- האם אפשר לגרום להתחלה להיות משמחת וטובה? כיצד?
- חלקו רגשונים ובקשו מהתלמידים להדביקם בחלון המחשבה שעימה קם בבוקר. בקשו מהם לצייר בריבוע - לקראת מה הם קמים בבוקר. הזמינו את התלמידים לשתף בחוויה שעימה קמו ובבחירה ההתנהגותית באותו היום. (מצורפים דפי עזר לבחירת התלמידים מוכנים להדפסה בארבעת השקפים הבאים)

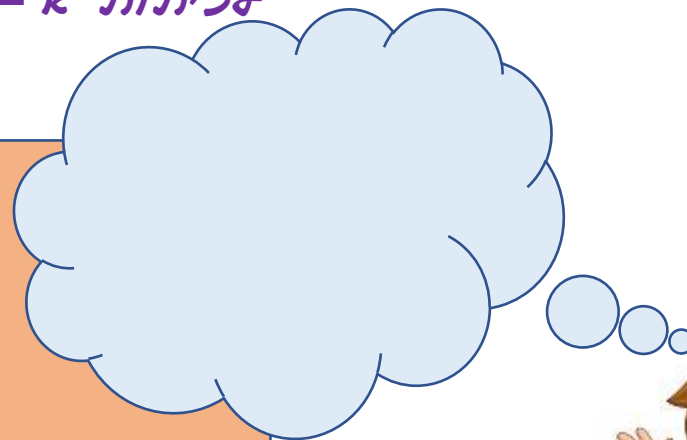

הצעות לשיתוף-חברתי ופאזיות לשיח הבוקר הבוקר'
לכיתות א'-ה' - המשק - דף עבודה

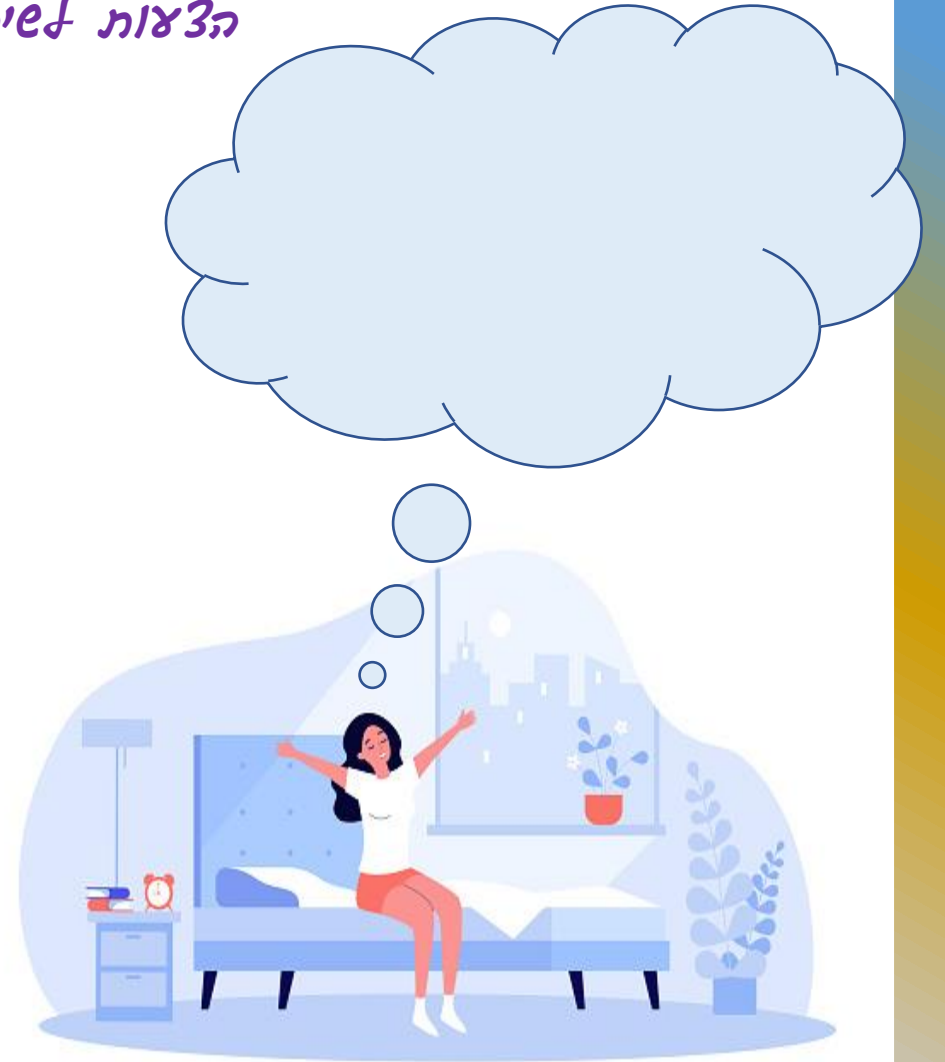
הצעות לשיר ראש-חברתי ופזמונות לשיר 'הבוקר הבוקר'
לכיתות א'-ה' - המשק - ד"ר עבודת

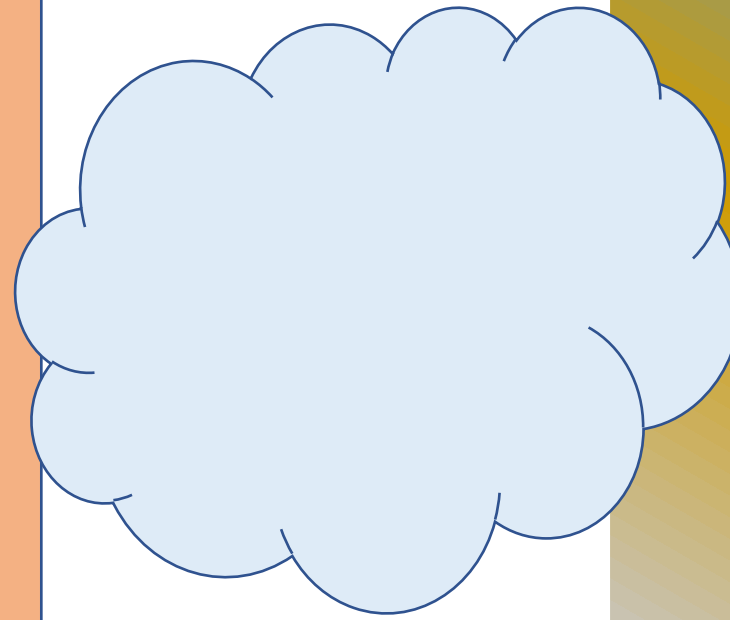
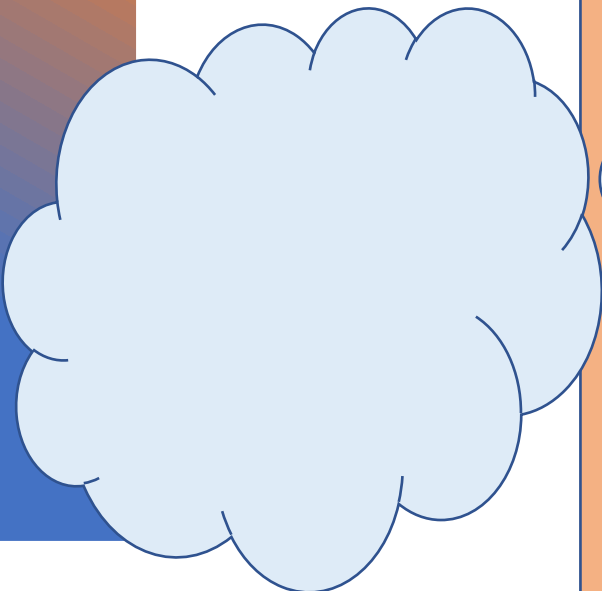
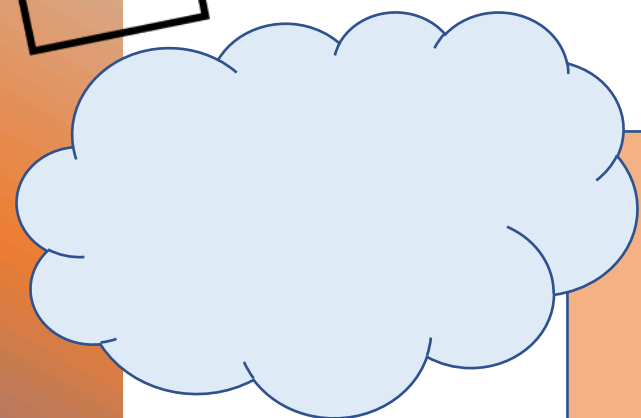
← המשק

הצעות לשיו-חברתי ופעילות לשיר הבוקר הבוקר'
לכיתות א'-ה' - המשק - דף עבודה

הצעות לשיתוף-חברתי ופגישות אישית בין הורים
לכיתות א'-ה' - המשק - ד"ר עמדה

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופציפיות לשיח בוקר בוקר' לכיתות א'-ו'

"פתאום קם אדם בבוקר ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת, ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום".

קיימו שיח על אודות הפתאומיות שבה בוחר האדם לקום ולעשות מעשה.

האם הוא מנהיג במעשה? האם יוכל להוביל אחריו נוספים? האם אדם אחד יכול להנהיג עם?

➤ איזה מצב רגשי מביא את האדם לומר "שלום" לכל הנקרה בדרכו?

➤ מה הוא רוצה? מה הוא מקווה? מה הוא חולם?

➤ מה ההבדל בין לומר "שלום" לבין לקרוא "שלום"?

➤ כיצד מגיבה אליו הסביבה?

הצעות לפיח ראשי-חברתי ופצילות לפיח ישיח הבורח הבורח'
לכיתות א'ו' - המשך

איך נולד רעיון ואיך הוא ניתן ליישום?

הצאת לשיח ראשי-מחירי ופאזיות פיר ישר הבוקר הבוקר'
לפיתות ג'ו' - האשק

הבוקר קמתי עם רעיון...

הייתי רוצה ש...

אני מתכוונת ליישם אותו ולשם כך אעשה...

הצעות לשיח ראשי-חברתי ופציפיות לשיח בוקר בבוקר'
לכיתות א'-ו' - המשק

הבוקר קמתי עם רעיון...

הייתי רוצה ש...

אני מתכוון ליישם אותו ולשם כך אעשה...

סיכום

השיר 'שיר בבוקר בבוקר' מזמן שיח על אודות התחושות והחוויות שליוו את הקיום המחודש של עם ישראל בארצו, ועל ייצוגן של חוויות אלה על ידי דמות אדם הקם בבוקר ויוצא לדרך חדשה.

התלמידים חוו חוויה של תהליך אישי שבו יש מודעות לתחושות שעימם אדם קם בבוקרו של יום, חושב על לידת רעיון, יישומו, רתימת שותפים **והנהגת הרעיון** לכדי הובלתו ליישום.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
האגף לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

תודות

נערך ונכתב ע"י:

ד"ר נעה טייך פייר, האגף לחינוך יסודי

קראו והעירו:

אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי ערכי, האגף לחינוך יסודי

ליבי ביטון, מדריכה ארצית ביחידה לחינוך חברתי ערכי, האגף לחינוך יסודי

עריכת לשון: מנפאואר